

Program praktyk pedagogicznych

dla studentów kierunku pedagogika

specjalność: pedagogika w zakresie profilaktyki i animacji społeczno – kulturalnej

opracowany w ramach projektu

„Przyjazna i bezpieczna szkoła. Praktyczne przygotowanie szkół

do realizacji zadań wychowawczych i opiekuńczych”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Program opracowała:

mgr Beata Adamczyk

Wydział Nauk o Wychowaniu UŁ

Łódź 2014 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
I. Podstawa prawna praktyk pedagogicznych.....	8
II. O idei praktyk pedagogicznych.....	12
III. Praktyki pedagogiczne w odniesieniu do efektów kształcenia.....	16
IV. Program praktyk – założenia i realizacja.....	19
V. Innowacyjność projektu – innowacyjność programu.....	22
VI. O roli opiekuna praktyk – miniporadnik.....	25
VII. Bibliografia.....	35
VIII. Załączniki – Dokumentacja praktyk.....	36

Wprowadzenie

Prezentowany Program praktyk pedagogicznych został przygotowany dla Wydziału Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego w ramach projektu „Przyjazna i bezpieczna szkoła. Praktyczne przygotowanie szkół do realizacji zadań opiekuńczych i wychowawczych” współfinansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny (Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli) realizowanego od grudnia 2010 r. do września 2014 r.

Głównym celem projektu było przygotowanie szkół do realizacji kompleksowego programu praktyk pedagogicznych (śródrocznych i ciągłych) oraz poprawa jakości działań edukacyjnych poprzez wdrożenie i przetestowanie nowego podejścia do realizacji pedagogicznych praktyk studenckich. W konsekwencji pomysłodawcom projektu zależało na podwyższeniu jakości praktycznego przygotowania przyszłych pedagogów do pracy w szkole, która zobligowana jest do realizowania zadań opiekuńczo-wychowawczych. Zaplanowano, iż cel główny zostanie osiągnięty, jeśli zostaną osiągnięte poniższe cele szczegółowe¹:

- 1) wyposażenie nauczycieli i studentów w znowelizowany (nowatorski) program praktyk pedagogicznych (śródrocznych i ciągłych), który zawiera rozwiązania organizacyjne zarówno dla studentów kierunku pedagogika, jak i dla kandydatów na nauczycieli studiujących na innych niż pedagogika kierunkach;
- 2) wyposażenie studentów w wiedzę i umiejętności niezbędne do prawidłowego realizowania praktyk pedagogicznych, co w przyszłości powinno skutkować umiejętnością podejmowania i rzetelnego realizowania zadań zawodowych, natomiast w przypadku nauczycieli przygotowanie ich do prawidłowego pełnienia roli opiekuna praktyk oraz wyposażenie w narzędzia i środki umożliwiające jego realizację;
- 3) towarzyszenie studentom podczas realizacji praktyk i stymulowanie ich rozwoju zawodowego i osobistego;

¹ B. Adamczyk i M. Kosiada – Król.: *Negocjacyjny model praktyk – uwarunkowania organizacji praktyk pedagogicznych* [w:] „Praktyki pedagogiczne w szkole. Projekt i porady metodyczne” (red.) Piekarski J., Cyrańska E., Cyrański B., Wyd. UŁ, Łódź, 2014, s.68-69;

- 4) rozwinięcie u nauczycieli poczucia świadomości i odpowiedzialności za praktyczne kształcenie studentów przygotowujące do realizowania zadań opiekuńczo-wychowawczych na terenie szkoły;
- 5) zwiększenie u nauczycieli oraz studentów umiejętności w zakresie: rozpoznawania sytuacji opiekuńczo-wychowawczej szkoły, diagnozowania potrzeb uczniów, nauczycieli i rodziców, poznawania sieci instytucji lokalnych, opracowania indywidualnych, grupowych i środowiskowych programów oddziaływań, realizowania przygotowanych programów, projektów, strategii oraz dokumentowania działań, autorefleksji, analizy i oceny własnej pracy;
- 6) wzmocnienie współpracy między środowiskiem akademickim i oświatowym;
- 7) upowszechnienie nowatorskiego programu praktyk wśród instytucji przygotowujących studentów do pracy w placówkach edukacyjnych na terenie kraju.

Na tworzenie innowacyjnego Programu Praktyk Pedagogicznych miało wpływ wiele czynników, przede wszystkim należało wziąć pod uwagę uwarunkowania organizacyjno-prawne uczelni wyższej, placówek oświatowych (miejsc praktyk) oraz działania innowacyjne w zakresie planowania i organizacji praktyk studenckich, które zostały ujęte w projekcie. W wyniku współdziałania i dialogu trzech stron (tj. opiekunów praktyk w szkołach – opiekuna praktyk z ramienia Uczelni oraz studentów) powstał program praktyk oparty na modelu negocjacyjnym².

Praktyki stanowią integralną część kształcenia na studiach pedagogicznych. Są wpisane na stałe w każdy program studiów. Ten element kształcenia praktycznego - przygotowania do zawodu pedagoga- umożliwia studentom poszerzenie swojej wiedzy i rozpoznanie własnych predyspozycji zawodowych.³ „Praktyki pedagogiczne są niezbędnym etapem przygotowania studentów do pracy nauczyciela. Ich zadaniem jest jak najlepsze zapoznanie przyszłych pedagogów z realiami panującymi w placówkach oświatowych, umożliwienie im pierwszego sprawdzenia się w pracy dydaktycznej i wychowawczej. Często jest to moment, w którym młodzi ludzie ostatecznie weryfikują swoje decyzje o tym, by po ukończeniu studiów zacząć pracę z dziećmi – utwierdzając się w tym przekonaniu lub też rezygnując z takiej drogi rozwoju zawodowego. Niemniej

² Założenia tego modelu wraz celami programu zostały szczegółowo przedstawione w publikacji: „Praktyki pedagogiczne w szkole..” pod red. J. Piekarskiego, E. Cyrańskiej i B. Cyrańskiego op.cit.

³ Adamczyk R., Kosiada – Król M. op.cit. s. 62

jednak praktyki są dużą szansą sprawdzenia faktycznych predyspozycji studenta do tego zawodu i zastosowania zdobytej na studiach wiedzy teoretycznej w praktyce. Ich rola informacyjna, diagnostyczna i orientacyjna umożliwia podjęcie bardziej świadomej decyzji o wyborze przyszłej ścieżki kariery zawodowej.”⁴

Program Praktyk Pedagogicznych powstał na bazie doświadczeń piętnastu opiekunów praktyk w szkołach, trzech roczników studentów pedagogiki w zakresie profilaktyki i animacji społeczno – kulturalnej studiów I stopnia (w latach 2010- 2014), opiekunów praktyk z ramienia UŁ, ekspertów pracujących w ramach Centrum Doskonalenia Praktyk Pedagogicznych oraz pracowników Katedry Badań Edukacyjnych Wydziału Nauk Wychowaniu UŁ.

Prezentowany program zawiera treści dotyczące nie tylko podstaw prawnych, założeń i celów, ale również opisuje przebieg praktyk wraz z przygotowaną dokumentacją (tj.: regulaminami poszczególnych praktyk, dzienniczkiem praktyk). Program podzielono na niewielkie rozdziały.

Należy w tym miejscu wspomnieć, iż treści drugiego, trzeciego, czwartego i piątego rozdziału niniejszego programu zostały już wcześniej zamieszczone w publikacji pt. „Praktyki pedagogiczne w szkole. Projekt i porady metodyczne” pod red. Jacka Piekarskiego, Ewy Cyrańskiej i Bohdana Cyrańskiego.⁵ W pierwszym zostały przedstawione podstawy prawne, które tworzą formalne ramy praktyk pedagogicznych. W drugim ujęta została idea dobrych praktyk pedagogicznych, w trzecim przedstawiono praktyki pedagogiczne w odniesieniu do efektów kształcenia, rozdział czwarty zawiera podstawowe założenia oraz opis realizacji praktyk pedagogicznych. W rozdziale piątym opisano innowacje, które stanowią nieodzowny element tego programu, zaś w ostatnim – szóstym rozdziale umieszczono zestaw porad dla tych osób, które pełnią lub będą w przyszłości pełnić rolę opiekuna praktyk. Ostatni rozdział stanowi swego rodzaju miniporadnik skierowany do nauczycieli/wychowawców/pedagogów. Zawarte w nim treści dotyczą tego, w jaki sposób można przygotować się do prawidłowego wypełniania

⁴ Program praktyk pedagogicznych dla kierunku pedagogika wczesnoszkolna i przedszkolna opracowany w ramach projektu : Praktyka bez wad- nowa jakość w kształceniu nauczycieli (oprac. Ilona Marczak) - program dostępny na stronie (data dostępu 04.11.2013)

http://www.apsl.edu.pl/praktykabezwad/pliki/PROGRAM_PRAKTYK_PEDAGOGICZNYCH_Akademia_Slupsk)

⁵ Publikacja dostępna w wyszukiwarce produktów projektów konkursowych IP2 - ORE na stronie <http://zasobyip2.ore.edu.pl/>

roli opiekuna praktyk. Na końcu prezentowanego programu umieszczono opracowaną w ramach projektu dokumentację związaną z praktykami (tj. regulaminy praktyk, dzienniczek praktyk, wzór scenariusza zajęć).

I. Podstawa prawna praktyk pedagogicznych

Praktyki pedagogiczne są istotnym elementem kształcenia na studiach pedagogicznych i nauczycielskich. W ramach tego przedmiotu zakłada się, że student zdobędzie odpowiednie umiejętności praktyczne i zweryfikuje zdobytą podczas studiów wiedzę. Praktyka umożliwia także zdobycie – niekiedy pierwszych – doświadczeń zawodowych. Jako przedmiot kształcenia widnieje w planach studiów i student/praktykant musi otrzymać zaliczenie z praktyki, w przeciwnym razie nie otrzyma dyplomu. Uczelnie wyższe organizując praktyki pedagogiczne stosują się do przepisów zawartych w kilku aktach prawnych regulujących kwestie praktyk. Poniżej prezentowany jest wykaz tych aktów wraz z krótkim opisem.

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. 2005 nr 164 poz. 1365)

Ww. ustawa reguluje przede wszystkim kwestie związane z funkcjonowaniem publicznych i niepublicznych uczelni wyższych. Istnieją też zapisy odnoszące się do praktyk. Zgodnie z art. 9c minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania określi w drodze rozporządzenia m.in. wymiar i sposób organizacji praktyk, mając na uwadze wymagania rynku pracy oraz standardy kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela uwzględniając m.in. efekty kształcenia w zakresie wiedzy merytorycznej i metodycznej, pedagogicznej i psychologicznej. Jednocześnie zapisy ustawy wskazują, iż praktykę zawodową zalicza się do okresu studiów pierwszego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Ustawodawca zobowiązał senat uczelni do określenia zasad odbywania praktyk i warunków zwolnienia studenta z obowiązku ich realizacji.

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2012 poz. 131)

Powyższe rozporządzenie stanowi konsekwencję zapisu art. 9c przedstawionej wcześniej ustawy. W załączniku tego rozporządzenia zawarte są wymagania dotyczące kształcenia w zawodzie nauczyciela. Odnoszą się one w szczególności do opisu:

- efektów kształcenia,
- procesu kształcenia
- organizacji kształcenia
- organizacji praktyki

W części poświęconej praktykom studenckim opisane zostały obowiązki studenta/praktykanta i uczelni wyższej.

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 roku w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. 2011 nr 253 poz. 1520)

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011 roku w sprawie wzorcowych efektów kształcenia (Dz.U. 2011 nr 253 poz. 1521)

Uchwała Senatu Uniwersytetu Łódzkiego nr 39 z dnia 17 września 2012 w sprawie przyjęcia efektów kształcenia dla kierunku studiów I stopnia Pedagogika

Wymienione akty prawne odnoszą się do opisu efektów kształcenia dla profilu ogólnoakademickiego oraz dla profilu praktycznego w obszarach m.in. nauk humanistycznych i społecznych (Krajowe Ramy Kwalifikacji) oraz do opisu efektów kształcenia dla kierunku pedagogika, które powinien osiągnąć absolwent studiów I i II stopnia (zob. załącznik nr 1 Rozporządzenia z dnia 4 listopada 2011r.). W podanych aktach brak jest jednak jakichkolwiek szczegółowych regulacji odnoszących się do praktyk studenckich.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz.U. 2009 nr 50 poz. 400).

Zapisy rozporządzenia dotyczą przede wszystkim wymagań kwalifikacyjnych w stosunku do nauczycieli. Jednym z wymogów jest posiadanie przygotowania pedagogicznego, które w rozporządzeniu definiowane jest jako „nabywanie wiedzy i umiejętności z zakresu pedagogiki, psychologii i dydaktyki szczegółowej, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną – wymiarze nie mniejszym niż 150h; w przypadku nauczycieli praktycznej nauki zawodu niezbędny wymiar zajęć z zakresu przygotowania pedagogicznego wynosi nie mniej niż 150 godzin”.

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz.U. 2007 Nr 164, poz. 1166)

W rozporządzeniu widnieje zapis dotyczący minimalnego wymiaru praktyk studenckich. Na kierunku pedagogika (dot. studiów I stopnia) praktyka studencka nie może trwać krócej niż 8 tygodni (min.160h). Miejsca odbywania praktyk są ściśle powiązane ze specjalnościami w ramach danego kierunku.

Uczelnie wyższe posiadają więc dużą swobodę w opracowywaniu programów praktyk, ponieważ same ustalają zasady i formy odbywania praktyk.

Strategia rozwoju edukacji na lata 2007–2013

W powyżej podanym dokumencie strategicznym można znaleźć zapis dotyczący współpracy pomiędzy placówką edukacyjną a pracodawcą. Współpraca powinna się opierać m.in. na organizowaniu praktyk zawodowych dla uczniów i studentów. Dzięki nim praktykanci mają możliwość nie tylko zapoznać się z funkcjonowaniem danej

placówki/institucji, ale i zwiększyć szansę zatrudnienia w tych miejscach, gdzie wcześniej realizowali praktyki.

Wszystkie akty prawne traktujące o praktykach wymieniają ich minimalny wymiar godzinowy oraz ogólne cele, jakie powinny być zrealizowane. Zapisy te stanowią istotne umocowanie prawne, jednakże należy zwrócić uwagę na to, że każda uczelnia w ramach swojej autonomii, może elastycznie podejść do realizacji praktyk. To ona określa cele szczegółowe, konkretne zadania praktykanta, tworzy regulaminy praktyk i wymaganą dokumentację. Dzięki temu do obszaru kształcenia praktycznego na poziomie studiów wyższych można wprowadzać innowacje, zmieniać/ulepszać programy i regulaminy praktyk.

II. O idei praktyk pedagogicznych ⁶

Praktyki jako niezbędny element kształcenia praktycznego – przygotowania do wykonywanego zawodu pedagoga-wychowawcy – umożliwiają studentom poszerzenie swojej wiedzy i rozpoznanie własnych predyspozycji zawodowych. Powszechnie wiadomo, że celem praktyk jest przygotowanie do pracy zawodowej – w tym przypadku do pracy wychowawczej.

Studenci podczas praktyk mogą nie tylko wprowadzać w życie teorie, które były omawiane podczas zajęć, lecz także poznać środowisko pracy pedagoga, jego zakres zadań i obowiązków. Jest to czas, w którym student może poznać funkcjonowanie danej placówki (tu: szkoły), sprawdzić swoje umiejętności, a także nabyć nowe.

W momencie, kiedy student rozpoczyna praktykę, rozpoczyna się proces weryfikacji a w konsekwencji podjęcia decyzji, czy wybrana przez niego droga kształcenia zawodowego będzie w przyszłości związana z poszukiwaniem pracy w obszarze pedagogicznym. Uczelnie kształcące na kierunku pedagogika nie mogą zrezygnować z praktyk pedagogicznych, ponieważ w inny sposób nie stworzą studentom możliwości skonfrontowania się z własnymi wyobrażeniami, oczekiwaniami i posiadanymi/nabytymi umiejętnościami⁷

W trakcie praktyk student podejmuje się różnych zadań pod kierunkiem opiekuna praktyk. Realizowane zadania przynoszą czasem poczucie zadowolenia i satysfakcji, a czasem poczucie rozczarowania i klęski. Przekazywanie informacji zwrotnych stanowi główny element budowania relacji zawodowej. Gdy student podczas praktykowania odnosi porażkę, to właśnie opiekun, dzięki swoim kompetencjom, doświadczeniu, życzliwości i otwartości, pomaga młodemu adeptowi zawodu nauczyć się, jak sobie z nią radzić. Informacje zwrotne od opiekuna praktyk, jego wsparcie i obecność dają studentowi poczucie bezpieczeństwa, zwłaszcza, gdy popełnia on błędy. Warto podkreślić, że czas praktyk jest najbardziej odpowiednim czasem, aby nabywać

⁶ Prezentowane treści można również znaleźć w artykule B. Adamczyk i M. Kosiady – Król. op. cit. s. 62-85

⁷ Duraj-Nowakowa K.: *Praktyki zawodowe w kształceniu studentów na kierunkach pedagogicznych: przewodnik dla studentów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice. 1979;

umiejętności i kompetencje w przyjaznym i bezpiecznym środowisku, pod okiem życzliwego i wspierającego opiekuna. Dzięki tym doświadczeniom przyszły pedagog może uniknąć wielu podstawowych błędów w swojej przyszłej pracy zawodowej.

Pomimo, iż powszechnie wiadomo, że praktyki pedagogiczne odgrywają ogromną rolę w przygotowaniu do wykonywania zawodu, to jednak w opinii samych studentów pedagogiki znaczenie praktyk w toku studiów było niewielkie, zwłaszcza w porównaniu z innymi przedmiotami kształcenia. Zauważyć można było nieprawidłowości nie tylko w organizacji, ale również w jakości praktyk. Przyczyny tego stanu rzeczy leżały zarówno po stronie uczelni, po stronie studentów, jak i po stronie opiekunów praktyk w placówkach.

W przypadku uczelni wynikały one przede wszystkim z przyjętych rozwiązań systemowych, które skróciły czas i trwanie studiów (podział na 3-letnie studia I stopnia i 2-letnie studia II stopnia) oraz rozwiązań organizacyjnych, w wyniku których zwiększono liczbę studentów w grupach.⁸

Przyglądając się samym programom praktyk, zauważyć można, że w przeciągu kilkudziesięciu lat były one systematycznie unowocześniane i dostosowywane do zmieniającej się rzeczywistości. Pojawiające się zmiany były skutkiem przeprowadzanych reform w zakresie szkolnictwa, programów nauczania na wszystkich szczeblach edukacji oraz wprowadzenia standardów kształcenia na poziomie szkolnictwa wyższego. Dotyczyły zarówno kwestii merytorycznych, jak i organizacyjnych. Jednak nie wpłynęły znacząco na wzrost poziomu jakości praktyk.

Zmiany dotknęły też samych studentów i ich funkcjonowania na studiach. Coraz więcej studentów studiów stacjonarnych podejmuje podczas studiów pracę, która w większości przypadków nie jest zgodna z wybranym kierunkiem studiów (zatrudniają się w call-center, gastronomii, handlu). Pogodzenie tych dwóch rodzajów aktywności okupione jest przez wielu dużym wysiłkiem. Jednak bez względu na to, czy powodem było podjęcie aktywności zawodowej (zazwyczaj niezwiązanej z kierunkiem kształcenia) i wynikający z tego tytułu brak czasu, czy po prostu brak chęci, studenci wcale nie rzadko wybierali nieuzasadnione merytorycznie miejsca do odbycia praktyk,

⁸ Zob. E Cyrańska: *Idea i założenia dobrych praktyk pedagogicznych* artykuł zawarty w publikacji w „Praktyki pedagogiczne w szkole...” op.cit. s. 24- 47.

wykorzystując przy tym znajomości i koligacje rodzinne, aby bez większych trudności potwierdzić odbycie praktyki, a następnie otrzymać zaliczenie. Uzyskanie poświadczenia odbycia praktyk nie stanowiło więc żadnego problemu. Takie „praktykowanie” zniechęcało przy okazji tych studentów, którzy zgodnie z programem realizowali praktyki.

Jeśli studenci odbywali praktyki zgodnie z harmonogramem, to i w takich przypadkach zdarzały się podstawowe błędy. Najczęściej wymieniane przez studentów były:

- brak zainteresowania praktykantem po stronie opiekuna praktyk,
- wykonywanie przez studenta jedynie prostych czynności administracyjnych i porządkowych,
- wykorzystywanie studentów do opieki nad dziećmi/ młodzieżą podczas lekcji w przypadku nagłej nieobecności nauczyciela, bez możliwości wcześniejszego przygotowania zajęć;

Studenci mieli też często poczucie, że nie są odpowiednio dobrze przygotowani przez uczelnię do odbywania praktyk, dostrzegali brak spójności pomiędzy teorią pedagogiczną a praktyką edukacyjną, czuli się bezradni i niekompetentni.⁹ Widoczna była sprzeczność między tym, czego oczekują od programu studiów a czego od praktyk. Z jednej strony narzekali na to, iż program studiów pedagogicznych jest przeładowany treściami teoretycznymi, zbyt mało jest zajęć praktycznych, podczas których nabyliby lub rozwinęliby umiejętności potrzebne do wykonywania zawodu. Z drugiej strony, nie wykorzystywali możliwości, jakie oferowały praktyki studenckie, nie traktując ich jako przestrzeni do kształcenia własnych umiejętności praktycznych. Niestety praktyki studenckie były i są nadal traktowane przez studentów jako kolejny przedmiot na liście, który należy zaliczyć.

⁹ Zob. Urbaniak-Zajac D. przy współpracy J. Piekarskiego, B. Adamczyk, E. Kos, M. Kosiady-Król, M. Modrzejewskiej-Świgulskiej, *Studenci o praktykach – analiza fragmentu dyskusji grupowej z wykorzystaniem metody obiektywnej hermeneutyki*, [w:] J. Piekarski, D. Urbaniak-Zajac (red.), *Innowacje w edukacji akademickiej. Szkolnictwo wyższe w procesie zmiany*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 2010; oraz Cyrańska E.: *Konteksty przygotowania i organizowania praktyk pedagogicznych*, [w:] E. Cyrańska, D. Urbaniak-Zajac, J. Piekarski (red.), *Studenckie praktyki pedagogiczne w szkole*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 2012.

Nauczyciele w szkołach nie zawsze z własnej woli pełną rolę opiekuna praktyk. Zazwyczaj są wyznaczani przez dyrektora szkoły. Ich zdaniem nie zawsze są przygotowani do tego, aby objąć opieką studenta. Sami przyznają, że są obciążeni obowiązkami służbowymi, wielu z nich nie potrafi pracować w zespole, delegować zadań, udzielać informacji zwrotnych czy dokonywać ewaluacji poszczególnych działań. Zazwyczaj są zatrudniani na jednoosobowych stanowiskach (np. pedagog szkolny), wykonują samodzielnie wiele czynności, a jedynie w sporadycznych przypadkach podejmują i realizują działania wspólnie z innymi. Wielokrotnie podczas wielogodzinnych spotkań podkreślali, że nie posiadają odpowiednich narzędzi do oceny pracy studenta i nie są wystarczająco dobrze poinformowani o oczekiwaniach uczelni, celu i programie praktyk oraz zadaniach, jakie powinni wypełniać jako opiekunowie praktyk. Powyższa sytuacja wskazywała jednoznacznie na brak ścisłej współpracy opiekuna praktyk po stronie uczelni z opiekunami praktyk w placówkach. Stanowiła ona punkt wyjścia do stworzenia modelu praktyk, który będzie nastawiony na obecność, **komunikowanie się i dialog** oraz zaangażowanie trzech podmiotów: **opiekuna praktyk po stronie uczelni, studenta, opiekuna praktyk w placówce**. Tworzenie programu praktyk oparto m. in. na wymianie doświadczeń różnych podmiotów i placówek, na co wskazywała ponad czterdzieści lat temu profesor Irena Lepalczyk¹⁰

¹⁰ Lepalczyk I. *Praktyki studentów pedagogiki*, „Życie Szkoły Wyższej” 1970, z. 6.

III. Praktyki pedagogiczne w odniesieniu do efektów kształcenia¹¹

„Praktyki pedagogiczne jako integralna część procesu kształcenia pedagogicznego uczelni wyższej powinny spełniać szereg funkcji, np.:

- 1) poznawczą, dzięki której zdobywana wiedza pozwala na lepsze rozumienie procesów wychowania;
- 2) integracyjną, polegającą na zdobyciu umiejętności łączenia i wykorzystywania wiedzy zdobytej w czasie realizacji różnych przedmiotów kształcenia;
- 3) osobotwórczą, polegającą na rozwoju osobowym studenta i budowaniu motywacji do angażowania się w bezpośrednie relacje z drugim człowiekiem – uczniem, wychowankiem, podopiecznym;
- 4) sprawnościową, zapewniającą możliwość zdobywania w praktyce umiejętności i kompetencji zawodowych;
- 5) sprawdzającą (kontrolną), umożliwiającą sprawdzanie w toku działań profesjonalnych nabytych umiejętności i kompetencji.

W zakresie oczekiwanych szczegółowych efektów kształcenia – **wiedzy i umiejętności**, które w zaplanowany sposób powinien zdobyć student, można wymienić następujące:

- 1) potrafi poszukiwać, gromadzić i wykorzystywać w sposób zorganizowany wiedzę oraz umiejętności przydatne do planowania i realizowania działań;
- 2) potrafi twórczo wykorzystać wiedzę pedagogiczną, w tym z zakresu diagnostyki pedagogicznej oraz metodyki pracy opiekuńczo-wychowawczej, dotyczącą zwłaszcza metod i technik diagnostycznych oraz budowania narzędzi do formułowania pełnej lub częściowej diagnozy indywidualnego przypadku, grupy i społeczności lokalnej/funkcjonalnej; przewidzieć rozwój zjawisk społecznych oraz zaplanować działania w tych obszarach, które wymagają modyfikacji;
- 3) potrafi identyfikować problemy opiekuńcze i wychowawcze w kontekście motywów i wzorów zachowań ludzi potrzebujących wsparcia, opieki,

¹¹ Zob. Cyrańska E. *Idea i założenia dobrych praktyk pedagogicznych* op.cit.

działań terapeutycznych czy socjoterapeutycznych, a także badać – analizować i interpretować problemy opiekuńcze i wychowawcze, odnosząc się do podstawowej wiedzy teoretycznej i metodologicznej z zakresu pedagogiki;

- 4) potrafi podejmować działania mające na celu zmianę zachowań i postaw członków diagnozowanej grupy wobec siebie i świata; pomagać osobom, wobec których podejmuje działania, modyfikować ich umiejętności społeczne oraz sposób pełnienia ról społecznych;
- 5) potrafi projektować, planować i przygotowywać zadania/działania do samodzielnego realizowania, odnoszące się do wcześniej zidentyfikowanych problemów opiekuńczych i wychowawczych oraz projektować, planować i przygotowywać zadania/działania o charakterze opiekuńczym, wychowawczym, terapeutycznym czy socjoterapeutycznym podejmowane przez zespół osób, zarówno profesjonalistów, jak i nieprofesjonalistów;
- 6) potrafi pozyskiwać do współpracy w zakresie działań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych uczniów, ich rodziców, nauczycieli oraz instytucje i organizacje mogące wspierać działania szkoły;
- 7) potrafi twórczo korzystać z doświadczeń zgromadzonych w trakcie realizowania praktyk pedagogicznych;
- 8) potrafi dokonać analizy i interpretacji własnych działań – ich racjonalności, skuteczności, znaczenia dla osób potrzebujących wsparcia w postaci działań edukacyjnych, opiekuńczych, wychowawczych, terapeutycznych czy socjoterapeutycznych oraz wskazać i zaplanować zmiany w tych obszarach własnych działań, które wymagają modyfikacji.

W czasie realizowania praktyk pedagogicznych student zdobywa następujące **kompetencje:**

- 1) w sposób odpowiedzialny podchodzi do podejmowanych działań zawodowych, projektuje, planuje i wykonuje działania o charakterze diagnostycznym, metodycznym, terapeutycznym skierowane do osób potrzebujących profesjonalnych zachowań;
- 2) ma świadomość konieczności samodoskonalenia, samokształcenia oraz doskonalenia metodycznego swojego warsztatu pracy, dzięki czemu będzie prawidłowo kształtował swą tożsamość zawodową;

- 3) jest wrażliwy na problemy edukacyjne, wychowawcze i opiekuńcze wymagające odpowiednich działań zawodowych, pedagogicznych;
- 4) jest otwarty na współdziałanie zarówno z innymi profesjonalistami, jak i nieprofesjonalistami oraz wolontariuszami mogącymi stać się sojusznikami w działaniach zawodowych, doceniając tym samym znaczenie współpracy w rozwiązywaniu sytuacji problemowych zakłócających prawidłowy rozwój człowieka;
- 5) jest przekonany o konieczności przestrzegania odpowiednich wartości, norm i zasad etyki zawodowej oraz o znaczeniu dobrej atmosfery pracy.”¹²

Realizowane praktyki pedagogiczne wg nowatorskiego Programu Praktyk Pedagogicznych wraz z systemem wsparcia studentów (zob. rozdz. V programu) pozostawały w ścisłym związku z oczekiwanymi efektami kształcenia.

¹² Cyrańska E. *Idea i założenia dobrych praktyk pedagogicznych* artykuł zawarty w publikacji w „Praktyki pedagogiczne w szkole...” op.cit. s. 24- 47

IV. Program praktyk –założenia i realizacja ¹³

Głównym celem opracowanego programu praktyk jest kompleksowe przygotowanie studentów studiów pedagogicznych do pracy opiekuńczo – wychowawczej realizowanej na terenie placówki oświatowej. Stworzenie nie tylko spójnego, ale i nowatorskiego programu zawierającego rozwiązania organizacyjne zarówno dla studentów kierunku pedagogika, jak i dla kandydatów na nauczycieli studiujących na innych niż pedagogika kierunkach (patrz: cel szczegółowy nr 1 projektu) wymagało zaangażowania wszystkich zainteresowanych stron. W wyniku prowadzonych dyskusji uznano, iż należy stworzyć program, który będzie nie tylko uwzględniał wszystkie formy praktyk (w sumie 160 godzin), ale również każda praktyka będzie stanowiła element większej całości w taki sposób, iż realizacja każdej następnej nie będzie możliwa bez poprzedniej. Na każdą edycję¹⁴ składała się:

- **pierwsza praktyka śródroczna** – 30 godzin – rozpoznanie możliwości realizowania przez szkołę funkcji opiekuńczo-wychowawczej; podczas trzeciej edycji studenci dodatkowo przygotowywali scenariusz lub konspekt zajęć w oparciu o wybraną metodę lub technikę pracy z dziećmi i młodzieżą;
- **pierwsza praktyka ciągła** – 60 godzin – rozpoznanie możliwości współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym oraz określenie obszarów współpracy już istniejącej; podczas trzeciej edycji studenci realizowali zajęcia w oparciu o przygotowany konspekt/scenariusz oraz dokonywali ich ewaluacji;
- **druga praktyka śródroczna** – 30 godzin – stworzenie własnego projektu (o charakterze wychowawczym, profilaktycznym, animacyjnym) dopasowanego do rozpoznanych potrzeb uczniów/nauczycieli/rodziców i własnych możliwości;
- **druga praktyka ciągła** – 40 godzin – realizacja projektu i jego ewaluacja.

Założenia przypisane poszczególnym etapom wskazywały jednoznacznie, iż praktyka pedagogiczna nie może być zrealizowana bez elementów diagnozy. Przyjęto również założenie, że najważniejszą grupą, której potrzeby należy szczególnie chronić, tworząc plan działania, są studenci. W związku z tym, należało wziąć pod uwagę nie

¹³ Prezentowane treści znajdują się w artykule B.Adamczyk i M. Kosiady – Król..op.cit. s. 62-85

¹⁴ W ramach projektu zostały zaplanowane III edycje studentów (3x30 studentów), z trzech kolejnych roczników

tylko możliwości studentów, ale również to, na jakim etapie programu studiów się znajdują, jaki poziom wiedzy potencjalnie posiadają, czego można od nich oczekiwać. Okazało się, że studenci II roku dopiero rozpoczynają swoją przygodę z diagnostyką pedagogiczną, a więc po pierwsze z tego obszaru posiadają wiedzę naprawdę niewielką, a po drugie formułowanie diagnozy indywidualnego przypadku było już wcześniej wpisane w program praktyk. Poszukując nowych, alternatywnych rozwiązań oraz mając na uwadze cel projektu, ustalono w drodze negocjacji, że realizacja pierwszej praktyki śródrocznej będzie polegać na rozpoznaniu możliwości realizowania przez szkołę funkcji opiekuńczo-wychowawczej w różnych jej aspektach. Chodziło nie tylko o poznanie „wnętrza” – klimatu szkoły, ale również zidentyfikowanie obszarów działań szkoły, form ich rozwoju, zorientowanie się czy istnieją problemy – bariery w realizowaniu tych zadań oraz jakie są nowatorskie rozwiązania obszarów problemowych.

Do zadań studentów należało m. in. dokonanie oceny (analizy krytycznej) środowiska wychowawczego danej placówki oświatowej, którą formułowano w postaci sprawozdania/raportu. Mogli też dokumentować własną praktykę, wykorzystując sprzęt audiowizualny, zakupiony w ramach projektu. Dzięki dostępnej kamerze i dyktafonom uczyli się przeprowadzać wywiady i obserwacje. W ten sposób nabywali umiejętności korzystania z technik diagnostycznych. W trakcie realizacji praktyk towarzyszył im opiekun, który pełnił rolę przewodnika, pomagał w rozpoznawaniu obszarów problemowych, ich analizie i wyjaśnianiu. Uczył młodego adepta uważności, refleksyjności i ewaluacji własnych działań. Poprzez rozpoznanie środowiska wychowawczego szkoły studenci mogli przede wszystkim poznać poziom zaspokojenia potrzeb uczniów/wychowanków, nauczycieli/wychowawców i rodziców, przyjrzeć się, w jaki sposób szkoła realizuje program wychowawczy i czy jest on adekwatny do potrzeb grup społeczności szkolnej.

Podczas trzeciej edycji praktyk dokonano zmiany w programie praktyk. Studenci, realizując pierwszą praktykę śródroczną, mieli za zadanie nie tylko analizować środowisko wychowawcze szkoły, lecz także stworzyć scenariusz zajęć na podstawie wybranej metody/techniki pracy z dziećmi i młodzieżą. Cel planowanych zajęć miał odpowiadać na potrzeby uczniów/wychowanków. Opracowanie scenariusza/konspektu zajęć wymagało więc znajomości środowiska szkolnego.

Kolejna praktyka pedagogiczna tzw. ciągła realizowana jest we wrześniu i trwa cztery tygodnie. Mając na uwadze realizację kompleksowego programu, opiekunowie praktyk wraz z ekspertami i opiekunem praktyk po stronie uczelni zgodnie przyznali, że kolejnym krokiem w praktycznym kształceniu będzie rozpoznanie funkcjonowania szkoły w środowisku lokalnym. Poznanie możliwości i barier współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym będzie stanowiło podstawę do tworzenia projektów, nastawionych na poszerzenie/pogłębienie współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym. W trakcie odbywania tych praktyk do zadań studentów należało m. in. dokonanie oceny obszarów współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym, którą formułowano w postaci sprawozdania/raportu. Tu również studenci dokumentowali praktykę, wykorzystując sprzęt audiowizualny. Podczas realizacji tych praktyk musieli rozpoznać nie tylko instytucje współpracujące ze szkołą i zakres ich współpracy, lecz także zdiagnozować takie obszary, które mogłyby wpłynąć na bardziej efektywne i skuteczne realizowanie funkcji opiekuńczo-wychowawczej szkoły. W trakcie trzeciej edycji studenci przeprowadzali zajęcia na podstawie opracowanych scenariuszy. Dokumentowali je i omawiali z opiekunem praktyk w szkole i opiekunem praktyk po stronie uczelni.

W ramach drugiej praktyki śródrocznej studenci przygotowywali na podstawie dokonanej już wcześniej diagnozy, projekt odpowiadający potrzebom określonej grupy środowiska szkolnego. Obejmował on działania o charakterze animacyjnym, wychowawczym, kulturalnym i/lub edukacyjnym.

Studenci na podstawie dokonanej oceny środowiska szkolnego, znajomości własnych umiejętności oraz znajomości organizacyjno-formalnego funkcjonowania placówek oświatowych decydowali o charakterze projektu, jego zasięgu i doborze uczestników. Podczas ostatniej praktyki pedagogicznej ciągłej studenci realizowali projekt przygotowany według własnego pomysłu. Był on dokumentowany i poddany ewaluacji opiekuna praktyk w szkole, opiekuna praktyk po stronie uczelnie jak i samych studentów.

V. Innowacyjność projektu – innowacyjność programu¹⁵

W realizowanym projekcie uwzględniono elementy, które miały ogromny wpływ na innowacyjność programu i realizację praktyk studenckich. Zaplanowano stworzenie Centrum Doskonalenia Praktyk Pedagogicznych, w którym oferowano opiekunom praktyk/nauczycielom i studentom kompleksowe metodyczne wsparcie. W ramach Centrum:

- zatrudniono ekspertów: psychologa (mediatora), metodyka pracy opiekuńczo-wychowawczej, kuratora sądowego, pedagoga (doświadczonego trenera) i doradcę zawodowego. Ich zadaniem było wzmocnienie potencjału zawodowego zarówno opiekunów praktyk, jak i studentów. Wsparcie to organizowano w postaci poradnictwa. Każdy z nich miał wyznaczone dyżury w Centrum, gdzie był do dyspozycji uczestników. Dodatkowo na życzenie studentów i opiekunów praktyk organizowano raz w miesiącu spotkanie z ekspertami, podczas którego omawiano bieżące problemy w realizacji praktyk, psychiczne trudności w kontaktach z dziećmi i młodzieżą, ustalano strategię działania itp.
- oddano do dyspozycji opiekunów praktyk i studentów zbiór publikacji naukowych, pomocy metodycznych i dydaktycznych. Warto wspomnieć, że to studenci i opiekunowie praktyk decydowali o zakupie zasobów do Centrum. Zasoby te można było wypożyczać, wykorzystując je podczas realizowania działań zawodowych. Korzystanie z zasobów Centrum wzbogaciło prowadzone zajęcia z dziećmi i młodzieżą w szkołach.
- organizowano warsztaty i szkolenia:
 - w początkowej fazie projektu wprowadzono II moduły szkoleń dla opiekunów praktyk. Miały one przygotować opiekunów do pracy z dwuosobowym zespołem studentów. Moduł I obejmował szkolenia z zakresu: tworzenia regulaminu praktyk pedagogicznych, planowania procesu edukacyjnego, diagnozowania potrzeb uczniów, nauczycieli i rodziców, opracowania indywidualnych, grupowych i środowiskowych programów oddziaływań, przygotowanie metod, technik i narzędzi badawczych – dla potrzeb ewaluacji postawionych przed szkołą funkcji,

¹⁵ Prezentowane treści znajdują się w artykule B. Adamczyk i M. Kosiady – Król op. cit. s. 62-85

obserwacji i dokumentowania procesu edukacyjnego z użyciem nowoczesnych technologii, współpracy nauczycieli z rodzicami i innymi instytucjami wspierającymi. Moduł II obejmował tematykę współpracy opiekuna praktyk ze studentami na etapie planowania oraz monitorowania i oceny pracy studenta;

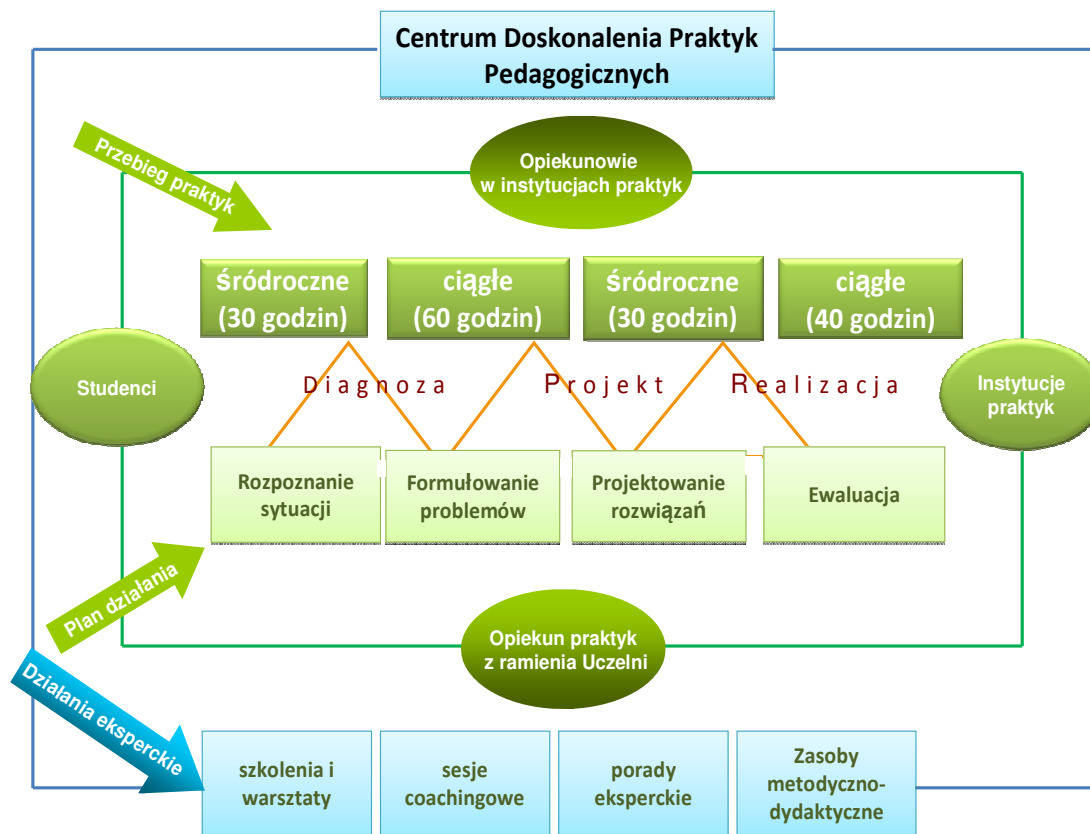
- wszyscy studenci rozpoczynający udział w projekcie odbywali szkolenie z zakresu dokumentowania praktyk z użyciem nowoczesnych technologii;
- dodatkowo dla opiekunów praktyk i studentów II i III edycji zorganizowano szkolenia z zakresu coachingu społecznego, identyfikacji i pomiaru zdolności twórczych u dzieci oraz diagnozowania specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci;
- na wniosek studentów III edycji został dodatkowo zorganizowany warsztat z kształcenia umiejętności wychowawczych;

Innowacyjnym elementem programu był wspólny 10-dniowy wyjazd opiekunów praktyk i studentów w ramach tzw. Letniej Szkoły Dobrych Praktyk (wyjazd organizowany był w miesiącach wakacyjnych zawsze po IV semestrze studiów), podczas którego odbywały się warsztaty z zakresu komunikacji interpersonalnej, twórczego rozwiązywania problemów, kreatywności, metodyki pracy opiekuńczo-wychowawczej, dydaktyki oraz autoprezentacji (tylko III edycja).

Jednak najważniejszym wsparciem – wprowadzoną innowacją – były indywidualne sesje coachingowe skierowane do studentów. Każdy student mógł skorzystać z 5 sesji (1 sesja trwała 1 godzinę). Praca indywidualna nad ścieżką własnego rozwoju zawodowego i osobistego okazała się jedną z najważniejszych wartości w kształceniu praktycznym studentów.

Przedstawiony system wsparcia kompleksowo przygotował studentów do realizowania dobrych praktyk pedagogicznych, a nauczycieli do roli opiekuna praktyk. Należy jednak podkreślić, że bez dofinansowania z środków Europejskiego Funduszu Społecznego, wsparcie w takim zakresie nie byłoby możliwe.

Poniższy schemat przedstawia program praktyk studenckich w negocjacyjnym modelu praktyk pedagogicznych.

Opracowanie B. Adamczyk

Zbudowany na drodze negocjacji program praktyk stanowi wprawdzie jednolitą całość, ale można i należy go w przyszłości zmieniać. Każda omówiona praktyka jest elementem, który można wykorzystać osobno. Wszystko zależy od specyfiki działań zawodowych i celu, jakiemu one służą.

VI. O roli opiekuna praktyk - miniporadnik

Niniejszy rozdział skierowany jest przede wszystkim do opiekunów pedagogicznych praktyk studenckich, którzy pracują w szkołach na stanowisku pedagoga szkolnego lub wychowawcy świetlicy szkolnej. Jednakże poruszana tematyka może zainteresować zarówno nauczycieli jak i osoby pełniące funkcje opiekuna praktyk w innych instytucjach/institucjonalnych formach działalności o charakterze edukacyjnym, wychowawczym czy kulturalnym. Treść tego rozdziału obejmuje obszar planowania, organizacji i realizacji praktyk przez studentów pod kierunkiem opiekuna praktyk w szkołach, w oparciu o trzyletnie doświadczenia zebrane przez opiekunów praktyk z ramienia UŁ w ramach projektu „Przyjazna i bezpieczna szkoła. Praktyczne przygotowanie szkół do realizacji zadań wychowawczych i opiekuńczych”. Przedstawiana treść zachowuje układ chronologiczny przechodząc, podobnie jak to robi opiekun praktyk, od zagadnień dotyczących planowania praktyki, poprzez jej organizację i realizację, aż do ostatniego etapu – oceny. Zawiera on nie tylko podstawową wiedzę na temat roli i zadań opiekuna, ale również pokazuje możliwości i bariery we współpracy ze studentem na różnych etapach realizacji praktyk.

Warto wspomnieć, że czas odbywania praktyk jest nie tylko ważnym doświadczeniem dla opiekuna praktyk, ale przede wszystkim jest ono ważne dla studenta - praktykanta. Opiekun praktyk odgrywa więc zasadniczą rolę w procesie praktycznego przygotowania do pracy w różnych środowiskach wychowawczych. To dzięki jego nastawieniu, zaangażowaniu, kreatywności i otwartości praktykanci mogą sprawdzić swoje umiejętności, poznać swoje ograniczenia i rozwinąć własny potencjał.

Należy również zaznaczyć, że praktyczne nauczanie zawodu, jak każdy inny obszar działania, ulega zmianom. W tym kontekście warto więc zapoznać się z omawianymi treściami, aby poznać cechy dobrej praktyki i wykorzystać je w zmieniającej się rzeczywistości.

Na początek - Co warto wiedzieć o praktykach?

Praktyki studenckie realizowane na kierunku pedagogika są traktowane jako element kształcenia zarówno pedagogicznego jak i zawodowego jedynie na poziomie studiów pierwszego stopnia. Obecnie studenci stacjonarnych studiów pedagogicznych (poza kierunkami nauczycielskimi) realizują w toku studiów 160 godzin praktyk. Praktyki te przyjmują jednak dwie formy: praktyki śródrocznej i ciągłej. Pierwsza forma, jak sama nazwa wskazuje, jest organizowana i realizowana w czasie trwania semestru w wymiarze 30 godzin (zazwyczaj 2 godziny tygodniowo). W trakcie studiów praktykę śródroczną studenci realizują dwa razy (na czwartym i piątym semestrze). Druga forma – praktyka ciągła realizowana jest w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych. Pierwszą odbywają studenci wymiarze 60 godzin we wrześniu przez okres 3 tygodni (3 tygodnie x 5 dni x 4 godziny), drugą w wymiarze 40 godzin przez okres 2 tygodni na przełomie lutego i marca.

Warto pamiętać:

- studenci II roku, którzy odbywają pierwszą praktykę śródroczną na 4 semestrze studiów posiadają najczęściej ogólną wiedzę humanistyczną, zazwyczaj jeszcze nie identyfikują się jako pedagodzy, nie posiadają żadnej wiedzy specjalizacyjnej, ponieważ dopiero równolegle w tym samym semestrze rozpoczynają przedmioty specjalizacyjne (np. diagnostykę pedagogiczną);
- studenci rozpoczynający pierwszą praktykę pedagogiczną to osoby bardzo młode, często bez żadnych doświadczeń społecznych, a zderzenie ze „światem” praktyki okazuje się ogromnym stresem, któremu towarzyszy lęk, obawa przed oceną i niepewność;
- studenci początkowo potrzebują ze strony opiekuna praktyk dużego wsparcia, zaangażowania i jasnych wytycznych, aby doświadczanie praktyk było doświadczaniem rzeczywistości opartym na budowaniu relacji w konkretnych sytuacjach, a nie doświadczaniem bezradności;
- relacja student – opiekun praktyk powinna być relacją partnerską, w której opiekun odgrywa rolę raczej „superwizora” niż „opiekuna”, od jego umiejętności planowania i delegowania zadań zależy poziom jakości realizowanej praktyki przez studenta;

Planowanie pracy ze studentem

Badania studentów studiów pedagogicznych¹⁶ wskazują jednoznacznie, że doświadczaniu praktyk towarzyszą bardzo silne emocje, zaś największą trudnością jest sama sytuacja praktyk, a nie jakby się mogło wydawać, zadania do wykonania w trakcie ich realizacji. Opiekun praktyk powinien mieć świadomość, w jakim stanie emocjonalnym i psychicznym jest student, który pod jego kierunkiem rozpoczyna swoją pierwszą praktykę. Dlatego tak duży nacisk kładzie się na pierwszy kontakt w relacji opiekun praktyk – student. To opiekun, w momencie zatwierdzenia realizacji praktyki (czyli po podpisaniu skierowania na praktykę konkretnego studenta/studentów oraz porozumienia pomiędzy instytucją a uczelnią) powinien przygotować odpowiednie warunki do jej odbycia. Powinien też spojrzeć na swoje miejsce pracy oczyma studenta – praktykanta, aby dostrzec te wszystkie pozornie nieistotne drobiazgi, które mogą mieć znaczenie dla osoby przychodzącej z zewnątrz. Oto wskazówki dotyczące przygotowania początkowego etapu realizacji praktyk na terenie szkoły lub innej wybranej instytucji.

Sprawy organizacyjne:

- Ważną kwestią jest zorganizowanie przestrzeni dla studenta, tzn. miejsca, gdzie mógłby usiąść, miejsce, przy którym mógłby przygotowywać materiały do pracy czy też wykonywać zadania zlecone przez opiekuna praktyk (należy ustalić jego stałe miejsce pracy w czasie trwania praktyki, a nawet zorganizować - jeśli tylko istnieje taka potrzeba - miejsce na parkingu szkoły); Wyznaczenie konkretnego miejsca pracy ma ogromne znaczenie dla początkującego praktykanta. Brak takiego miejsca sygnalizuje mu tymczasowość sytuacji praktyk oraz to, że nie jest traktowany jako przyszły młodszy współpracownik.
- Opiekun praktyk powinien przygotować również swoich współpracowników na przybycie studenta, Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, kiedy student podczas realizacji praktyk będzie musiał zapoznać się z obowiązującymi na danym terenie procedurami i współpracować ze specjalistami z innych dziedzin (tj. psychologiem, logopedą, terapeutą) czy administracją. Opiekun praktyk

¹⁶ D. Urbaniak – Zajac: Studenci o praktykach – analiza fragmentu dyskusji grupowej z wykorzystaniem metody obiektywnej hermeneutyki, [w:] J. Piekarski, D. Urbaniak – Zajac (red.), Innowacje w edukacji akademickiej. Szkolnictwo wyższe w procesie zmiany, Łódź 2010, s.354-357.

powinien również poinformować nauczycieli/wychowawców czy pedagogów pracujących w szkole o sytuacji, w jakiej znajduje się student II roku studiów pedagogicznych, który jest „wyposażony” jedynie w podstawową tzw. ogólną wiedzę pedagogiczną, prosząc jednocześnie o wyrozumiałość i życzliwość w kontaktach z młodym adeptem zawodu.

- Opiekun praktyk powinien przygotować się osobiście na przybycie studenta na praktyki. Należy poświęcić chwilę, aby zaplanować przebieg praktyki, zastanowić się nad zadaniami możliwymi do wykonywania, sformułować oczekiwania wobec pracy studenta oraz zasady współpracy.
- Opiekun praktyk może (i nawet powinien) potraktować przybycie praktykanta do instytucji jako element własnego rozwoju zawodowego;

Pierwsze spotkanie

Kiedy student po raz pierwszy przychodzi do instytucji, w której będzie realizować praktykę towarzyszy mu przede wszystkim niepokój, niepewność oraz brak poczucia bezpieczeństwa. Wchodzi do instytucji, nie zna jej topografii, nie zna zasad funkcjonowania. Można uznać, że czuje się jak intruz. W tym czasie głównym zadaniem opiekuna praktyk jest wsparcie studenta oraz obniżenie poziomu stresu. Od klimatu i sposobu, w jaki sposób zostanie przyjęty, zależy czy będzie się on angażował w pracę podczas praktyk czy nie.

Podczas pierwszego spotkania dobrze jest poruszyć kwestie merytoryczne dotyczące praktyk.

Sprawy merytoryczne:

- opiekun praktyk powinien omówić ze studentem cel i zadania, które należy zrealizować podczas praktyk;
- opiekun powinien określić swoje oczekiwania w stosunku do praktykanta oraz poznać jego oczekiwania;
- opiekun powinien poznać oczekiwania studenta wobec siebie jako opiekuna praktyk oraz oczekiwania związane z praktyką;
- dobrym rozwiązaniem wydaje się wspólne ustalenie zadań i terminów przebiegu całej praktyki – najlepiej w formie pisemnej;

- należy zapoznać studenta z topografią instytucji, ze strukturą organizacyjną oraz zasadami, procedurami i regułami panującymi w danej instytucji;
- jeśli to możliwe – podpisać ze studentem kontrakt na czas realizacji praktyk;

Realizacja praktyk

Opiekun praktyk na tym etapie musi się wykazać umiejętnością wyznaczania zadań czyli umiejętnością realistycznego i rozsądnego obciążania obowiązkami studenta. Jak się okazuje, nie jest to takie proste. Studenci często narzekają, że wymagania dotyczące zleczonych im zadań podczas praktyk są określone na niewłaściwym poziomie. Zazwyczaj dotyczy to zbyt małego obciążenia, co może wynikać z obawy opiekuna praktyk przed zbytnią eksploatacją studenta.¹⁷

Powstaje więc pytanie jak optymalnie delegować zadania?

Przede wszystkim należy kierować się zasadą, że najważniejsze są potrzeby edukacyjne studenta. To one powinny się znajdować w centrum procesu organizacji i przebiegu praktyki. Podstawowym zadaniem opiekuna praktyki jest dążyć do tego, aby jak najlepiej wykorzystać zasoby i możliwości danej instytucji, aby zaspokoić potrzeby kształcenia studenta.¹⁸ W taki ujęciu opiekun praktyk przyjmuje rolę „menadżera” procesu kształcenia studenta. Może to rodzić jednak sytuacje konfliktowe np. na poziomie : życzenia studenta a potrzeby postrzegane przez opiekuna praktyk lub potrzeby studenta a możliwości ich realizacji podczas odbywania praktyki. Aby zapewnić doświadczenia stymulujące proces nauki studenta, opiekun praktyk powinien dokonywać wnikliwych obserwacji oraz posiadać umiejętność konfrontowania. W trakcie realizacji opiekun spełnia rolę zarówno menadżera, coacha, mentora jaki i superwizora.

Dzięki możliwości korzystania ze sprzętu audiowizualnego (dyktafony, kamery) opiekun wraz ze studentem może monitorować własne postępy. Nagrania mogą i powinny służyć budowaniu warsztatu młodego pedagoga. Materiał z nagrania może służyć jako podstawa do omawiania działań i obszarów, które należałoby zmienić, aby działanie to było celowe i skuteczne. Opiekun praktyk sprawuje

¹⁷ N.Thompson, M.Osada, B.Anderson: Praktyczna nauka pracy socjalnej, BPS, Kraków 1999, s.32

¹⁸ Tamże s. 33

kontrolę i towarzyszy w procesie kształcenia umiejętności i postaw studenta. Spełnia poniekąd rolę superwizora.

Opiekun praktyk, jeśli sam nie dysponuje pomysłami, może korzystać z pomysłów innych osób z innych instytucji. To samo dotyczy studentów, którzy podczas praktyk mają za zadanie np. zaplanować i zrealizować projekt o charakterze kulturalnym, profilaktycznym czy animacyjnym. Podczas wykonywania takich zadań mogą pojawić się propozycje utworzenia większego zespołu w skład którego wchodzi studenci z różnych instytucji w celu zrealizowania projektu o szerszym zasięgu niż teren jednej placówki. Dzięki takim działaniom umożliwia się nawiązanie współpracy dwóm lub trzem instytucjom.

W ramach projektu „Przyjazna i bezpieczna szkoła” studenci realizują praktyki w wymiarze 160 godzin w jednej instytucji, czyli przez okres półtora roku realizują praktyki w jednej szkole. Przebywanie na praktykach w tak długim czasie w jednym miejscu daje duże poczucie bezpieczeństwa nie tylko studentowi, ale i opiekunowi praktyk. Opiekun zdąży już poznać studenta, potrafi rozpoznać na jakim poziomie są jego umiejętności społeczne, jaki jest jego poziom motywacji i aspiracji. Student poznaje sposób działania opiekuna praktyk, zna jego oczekiwania i poziom wymagań. Czas trwania praktyki można porównać do stażu zawodowego. I tak w trakcie całego cyklu praktyk, studenci w poszczególnych jego częściach mają do wykonania różne zadania tj.:

- I praktyka śródroczna - dokonanie diagnozy szkoły jako środowiska wychowawczego (30h), poznanie nie tylko celów i zadań szkoły, ale również dokonanie analizy krytycznej programu wychowawczego szkoły;
- I praktyka ciągła – dokonanie diagnozy szkoły jako instytucji współpracującej ze środowiskiem lokalnym (60h), poprzez zwrócenie uwagi na instytucje lub organizacje, z którymi szkoła ściśle współpracuje oraz rozpoznanie obszarów braku współpracy, pomimo istniejącej potrzeby (proponując nawiązania współpracy szkoły z wybranymi instytucjami lub organizacjami wraz z uzasadnieniem)

- II praktyka śródroczna - zaplanowanie i napisanie projektu o charakterze animacyjnym, kulturalnym lub profilaktycznym, odpowiadając na potrzeby szkoły, wykorzystując informacje z wcześniej przygotowanych diagnoz (30h),
- II praktyka ciągła – realizacja projektu i jego ewaluacja w obecności opiekuna praktyk UŁ (40h)

Cele i zadania każdej z wymienionych praktyk mogą oczywiście ulec zmianie. Możliwe jest to tylko po uzgodnieniu trzech stron : studenci – opiekunowie praktyk – opiekun praktyk z ramienia uczelni, po czym uruchomiona zostaje procedura, która umożliwi formalne zatwierdzenie wspólnych ustaleń.

Czego oczekują studenci od opiekuna podczas realizacji praktyk?

- Wsparcia
- Informacji zwrotnych
- Konkretnych zadań do wykonania
- Przestrzeni do działania
- Wysokich wymagań (choć nie wszyscy na początku się z tym zgodzą)

W czym może pomóc opiekun w trakcie praktyk?

- może stwarzać przestrzeń do doświadczeń związanych z terminowym wywiązywaniem się z obowiązków;
- może urealniać pomysły studentów, omawiać co jest możliwe do zrobienia, a co nie;
- może jasno określić zakres pomocy podczas realizowania pomysłów studenta;
- może pozwolić doświadczyć porażkę;

Na każdym etapie praktyk studenci i opiekunowie praktyk są w stałym kontakcie z opiekunem praktyk z ramienia uczelni. Jego zadaniem jest kontrola nad przebiegiem praktyk oraz pomoc w rozwiązywaniu konfliktów i problemów pojawiających się w procesie organizacji i realizacji praktyk.

Opiekun praktyk z ramienia uczelni powinien odwiedzać studentów w miejscach realizacji praktyk i omawiać na bieżąco sprawy związane z praktyką oraz uczestniczyć w przedsięwzięciach organizowanych przez studenta/studentów, hospitować zajęcia. Sprawdzoną dobrą praktyką jest organizowanie wspólnych spotkań trzech stron: opiekuna praktyk z ramienia uczelni, opiekunów praktyk i studenta/studentów. Takie spotkania można organizować raz na 1-2 miesiące. Dzięki nim nie tylko dochodzi do integracji środowiska pedagogów, ale również do wypracowania sposobów działania w sytuacjach, które są trudne dla studentów czy opiekunów. Opiekun praktyk z ramienia uczelni musi wykazywać się umiejętnością koncentracji uwagi i wnikliwej obserwacji. Jeśli uzna, że istnieje blokada w komunikacji w interakcjach opiekunowie praktyk – studenci, należy organizować spotkania oddzielnie, aby poznać wszystkie prezentowane stanowiska.

Jak sobie radzić, jeśli wystąpią trudności podczas praktyk?

Zazwyczaj większość praktyk przebiega bez zakłóceń, nie generując problemów. Zdarzają się jednak - choć sporadycznie - takie praktyki, które wywołują napięcia i problemy. Dotyczą one zarówno trudności w porozumiewaniu się, jak i problemów związanych z niezaliczeniem praktyki. Opiekunowie praktyk najczęściej starają się rozwiązać problem zgodnie z wcześniej wypracowaną własną strategią. Szczególnie, kiedy problemy dotyczą komunikacji w relacji ze studentem. Rzadko szukają pomocy, choć mogą teoretycznie korzystać ze wsparcia:

- kolegów i koleżanek w pracy
- opiekuna praktyk z ramienia uczelni
- innych opiekunów praktyk
- porad ekspertów (mediatora, psychologa)

Trzeba jednak pamiętać, że zakres i skuteczność udzielonego wsparcia zależą od miejsca i warunków przebiegu praktyki oraz do chęci skorzystania z pomocy.

Opiekun praktyk ponosi wprawdzie odpowiedzialność za praktyki, ale nie jest to odpowiedzialność wyłączna. Opiekun zanim podejmie interwencję u opiekuna praktyk z ramienia uczelni powinien przedyskutować wszystkie sprawy ze studentem. Jeśli prowadzone rozmowy nie przynoszą oczekiwanych zmian, wówczas

opiekun powinien skontaktować się z opiekunem praktyk na uczelni. Opiekun praktyk uczy się Rola opiekuna jako menadżera procesu kształcenia narzuca opanowanie umiejętności radzenia sobie z problemami w

Jak działać, aby uniknąć trudności?

Oto niektóre podpowiedzi:

- podpisać kontrakt ze studentem, w którym zawarte będą wszelkie zasady współpracy i sankcje, jeśli zostaną one złamane;
- nawiązać życzliwą, pełną szacunku relację o charakterze zawodowym;
- zawsze omawiać poszczególne zadania po ich zakończeniu – dawać pełne komunikaty zwrotne;
- zapewnić pełną i niezakłóconą komunikację pomiędzy trzema stronami (opiekun – student – opiekun na uczelni);
- zbierać dokumentację w trakcie praktyk, robić notatki ze spotkań, zapisywać ustalenia;
- w przypadku konfliktu ze studentem – próbować go wspólnie rozwiązać poprzez konfrontację, jeśli jednak podjęte działania nie przynoszą rezultatów - skorzystać z pomocy z zewnątrz np. opiekuna z ramienia uczelni, czy mediatora;
- jeśli wystąpi nieoczekiwana negatywna zmiana w zachowaniu lub postawie studenta, która zakłóca przebieg praktyk (np. student nie pojawia się w szkole wg ustalonego terminu, nie poinformował wcześniej o nieobecności, nie odbiera telefonu) – należy podczas kolejnego spotkania porozmawiać ze studentem i omówić zaistniałą sytuację, jeśli jednak sytuacja się powtarza, należy poprosić o pomoc opiekuna praktyk z ramienia uczelni;

Jak oceniać praktykantów?

W ciągu całego cyklu praktyk pomiędzy studentem a opiekunem dość często nawiązują się bliskie, przyjacielskie stosunki. Jednak zakończenie praktyki wiąże się z koniecznością obiektywnej analizy i oceny zawodowych umiejętności studenta.

Należy pamiętać, że stosunki nawiązywane pomiędzy opiekunami praktyk a studentami powinny mieć charakter zawodowy. Oczywiście, nie wyklucza to okazywania sympatii czy życzliwości. Należy jednak pamiętać, że ocena pracy studenta powinna być niezależna od osobistego nastawienia czy uprzedzeń, które wynikają z różnic poglądów lub charakterów. Opiekun praktyk ocenia umiejętności zawodowe studenta, a nie jego życie osobiste, moralność czy przekonania.

Podsumowanie

Niniejszy rozdział wymaga zapewne uzupełnienia. Było w krótki i zwięzły sposób ukazać najważniejsze aspekty praktyk studenckich z perspektywy opiekuna praktyk. Autorka wyraża jednocześnie nadzieję, że praktyki studenckie zostaną docenione zarówno przez opiekunów praktyk w szkołach, studentów i nauczycieli akademickich. Uczelnia i instytucje współpracujące z nią w ramach praktyk powinny się zastanowić na formę współpracy, czyli co każda z nich może wnieść nowego, aby dopasować i nadać znaczenie praktyki, aby nie były „przykrym” obowiązkiem.

VII. Bibliografia:

- Adamczyk B., Kosiada – Król M.: *Negocjacyjny model praktyk – uwarunkowania organizacji praktyk pedagogicznych* [w:] Praktyki pedagogiczne w szkole. Projekt i porady metodyczne (red.) Piekarski J., Cyrańska E., Cyrański B., Wydawnictwo UŁ, Łódź 2014 r.
- Cyrańska E.: *Konteksty przygotowania i organizowania praktyk pedagogicznych*, [w:] E. Cyrańska, D. Urbaniak-Zajac, J. Piekarski (red.), *Studenckie praktyki pedagogiczne w szkole*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 2012.
- Cyrańska E.: *Idea i założenia dobrych praktyk pedagogicznych* [w:] Praktyki pedagogiczne w szkole. Projekt i porady metodyczne (red.) Piekarski J., Cyrańska E., Cyrański B., Wydawnictwo UŁ, Łódź 2014 r.
- Duraj-Nowakowa K.: *Praktyki zawodowe w kształceniu studentów na kierunkach pedagogicznych: przewodnik dla studentów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice. 1979;
- Kotarbiński T.: *Medytacje o życiu godziwym*, WP, Warszawa 1976;
- Lepalczyk I. *Praktyki studentów pedagogiki*, „Życie Szkoły Wyższej”, z. 6. 1970;
- Program Praktyk Pedagogicznych opracowany w ramach projektu *Przez praktykę do zawodu – Program Praktyk Pedagogicznych w Wyższej Szkole Humanitas* (oprac. Mackiewicz M i in.), OW Humanitas, Sosnowiec 2013;
- Thompson N., Osada M., Anderson B.: *Praktyczna nauka pracy socjalnej*, BPS, Kraków 1999
- Urbaniak – Zajac D.: *Studenci o praktykach – analiza fragmentu dyskusji grupowej z wykorzystaniem metody obiektywnej hermeneutyki*, [w:] Piekarski J., Urbaniak – Zajac D. (red.), *Innowacje w edukacji akademickiej. Szkolnictwo wyższe w procesie zmiany*, Łódź 2010
- Urbaniak-Zajac D. przy współpracy J. Piekarskiego, B. Adamczyk, E. Kos, M. Kosiady-Król, M. Modrzejewskiej-Świgulskiej, *Studenci o praktykach – analiza fragmentu dyskusji grupowej z wykorzystaniem metody obiektywnej hermeneutyki*, [w:] J. Piekarski, D. Urbaniak-Zajac (red.), *Innowacje w edukacji akademickiej. Szkolnictwo wyższe w procesie zmiany*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 2010;

Netografia

Program praktyk pedagogicznych dla kierunku pedagogika wczesnoszkolna i przedszkolna opracowany w ramach projektu : Praktyka bez wad- nowa jakość w kształceniu nauczycieli (oprac. Ilona Marczak) -program dostępny na stronie <http://www.apsl.edu.pl/praktykabezwad> (data dostępu 04.11.2013)

VIII. Załączniki – Dokumentacja praktyk

Załącznik nr 1

REGULAMIN PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ ŚRÓDROCZNEJ

Kierunek **Pedagogika**

Specjalność: **Pedagogika w zakresie profilaktyki i animacji społeczno - kulturalnej (studia stacjonarne pierwszego stopnia)**

1. Główne cele praktyki pedagogicznej – śródrocznej

Praktyka pedagogiczna śródroczna – ma charakter praktyki asystenckiej, realizowanej przez studentów 2 roku pedagogiki w zakresie profilaktyki i animacji społeczno – kulturalnej.

Głównym celem praktyki śródrocznej- asystenckiej jest:

- 1.1. Zapoznanie się ze strukturą i organizacją instytucji szkoły, charakterem działań pedagogicznych realizowanych w instytucji w zakresie wychowania i opieki.
- 1.2. Poznanie struktury procesu metodycznego działania poprzez konfrontację przygotowania teoretycznego z praktyką w zakresie różnych modeli wychowania występujących w środowisku;
- 1.3. Poznanie instytucjonalnych uwarunkowań przygotowywania działań o charakterze opiekuńczo -wychowawczym, mającym na celu zdiagnozowanie funkcji wychowawczej szkoły.
- 1.4. Poznanie struktury procesu tworzenia planu działań wychowawczych dotyczących instytucji, w oparciu o diagnozowane potrzeby oraz posiadane zasoby;
- 1.5. Nabycie umiejętności samodzielnego działania studentów w organizacji i inicjowania działań pedagogicznych adekwatnie do zdiagnozowanych potrzeb środowiska szkolnego.

2. Organizacja i przebieg praktyki pedagogicznej – śródrocznej. Obowiązki studenta

Student – praktykant powinien:

- 2.1. Zapoznać się dokładnie z „Regulaminem praktyki pedagogicznej – śródrocznej”;

- 2.2. W dniu rozpoczęcia praktyki zgłosić się do opiekuna praktyki z ramienia instytucji i uzyskać wpis w >Dzienniku praktyk<, potwierdzający rozpoczęcie praktyki;
- 2.3. Przygotować wraz z opiekunem praktyk harmonogram – plan pracy studenta w czasie trwania praktyki, zgodny z celami praktyki zawartymi w punkcie 1 Regulaminu i profilem pracy instytucji;
- 2.4. Systematycznie realizować wynikające z ustalonego harmonogramu cele praktyk, systematycznie kontaktować się z opiekunem praktyki z ramienia instytucji;
- 2.5. Uczestniczyć we wszystkich formach pracy opiekuna praktyki (hospitacje), a także – w miarę możliwości – w zajęciach innych pracowników instytucji (np. w zajęciach organizowanych przez wychowawców klas lub świetlice, zajęciach psychologa szkolnego itp.);
- 2.6. Aktywnie uczestniczyć w dyskusjach na temat hospitowanych zajęć i samodzielnie realizowanych zadań. Dokonywać samooceny własnych działań;
- 2.7. Konsultować z opiekunem praktyki zdobyte informacje, własne spostrzeżenia, ustalenia oraz oceny;
- 2.8. Systematycznie i starannie prowadzić „Dziennik praktyk” zapisując w nim przebieg zajęć — podejmowanych działań oraz szczegółowe rozliczenie godzinowe (wraz z podsumowaniem). Z zapisu w >Dzienniku praktyk< powinno jednoznacznie wynikać jaki był temat i charakter poszczególnych zajęć, kto je prowadził (praktykant, opiekun), ile czasu trwały itp. Po zakończeniu praktyki wyrazić swą opinię o odbytej praktyce;
- 2.9. Uzyskać od opiekuna praktyk z ramienia instytucji potwierdzenie przebiegu praktyki i jej zakończenia (pisemna recenzja pracy praktykanta potwierdzona podpisem opiekuna oraz pieczęcią placówki)

3. Zadania instytucji i opiekuna praktyki

- 3.1. Opiekun praktyki, wspólnie ze studentem, ustala w pierwszych dniach praktyki jej plan, zgodnie z „Regulaminem praktyki pedagogicznej – śródrocznej”, zawartymi w nim celami praktyki;
- 3.2. Opiekun kierujący praktyką z ramienia instytucji zapoznaje studenta z funkcjonowaniem instytucji – zadaniami, celami, formami pracy, z pozostałymi pracownikami, dokumentacją, własnym warsztatem pracy itp.;
- 3.3. Opiekun powinien umożliwić studentowi spotkania z pracownikami instytucji oraz pomagać w uzyskaniu informacji niezbędnych do samodzielnego planowania działań o charakterze diagnostycznym, wychowawczym, animacyjnym itp.
- 3.4. Opiekun praktyki powinien omówić ze studentem przygotowany przez studenta plan działań oraz umożliwić studentowi realizowanie tego planu w odniesieniu do instytucji;
- 3.5. Opiekun praktyki powinien umożliwić studentowi realizowanie planu działań, zwłaszcza w sytuacjach, w których wymagana jest pomoc lub innego rodzaju działania interwencyjne;
- 3.6. Opiekun kierujący praktyką po jej zakończeniu omawia ze studentem osiągnięcia i trudności jakie wystąpiły podczas trwania praktyki. Sporządza także **recenzję działań studenta odbywającego praktykę pedagogiczną – śródroczną, wpisując ją do >Dziennika praktyk<**;

- 3.7. Zajęcia realizowane przez studentów należy rozłożyć równomiernie w ciągu całego czasu trwania praktyki, tak aby uniknąć ich spiętrzenia pod koniec praktyki.

4. Czas trwania praktyki

- 4.1. Praktyka pedagogiczna - śródroczna (asystencka) odbywa się w terminie określonym w planie studiów – **II rok, semestr letni roku akademickiego – (luty- czerwiec)**;
- 4.2. Czas trwania praktyki pedagogicznej –śródrocznej wynosi 15 tygodni – 2 godziny tygodniowo, **w sumie 30 godzin w semestrze.**
- 4.3. Odbycie praktyki w innym terminie jest możliwe tylko w uzasadnionych przypadkach, w porozumieniu z Kierunkowym opiekunem praktyk, za zgodą Dziekana Wydziału Nauk o Wychowaniu UŁ i nie może zmniejszyć wymiaru obowiązków przypadających z tytułu praktyki.

5. Zaliczenie praktyki pedagogicznej – śródrocznej

- 5.1. Opiekun kierujący praktyką z ramienia instytucji, po jej zakończeniu **wpisuje do >Dziennika praktyk< recenzję podejmowanych przez studenta, odbywającej praktykę pedagogiczną – śródroczną, działań w zakresie aktywizacji środowiska lokalnego.**

W recenzji należy uwzględnić:

- stopień przygotowania merytorycznego studenta
- umiejętności w zakresie podejmowanych przez studenta działań pedagogicznych.
- stosunek studenta do obowiązków w czasie trwania praktyki

Konkluzję recenzji stanowi ogólna ocena działalności praktykanta wyrażona w przyjętej w Uniwersytecie Łódzkim skali ocen (od 2,0 do 5,0).

- 5.2. Recenzja i ocena wystawiona przez opiekuna praktyki stanowi element składowy końcowej oceny z przedmiotu „Praktyka pedagogiczna – śródroczna” wystawianej przez Kierunkowego opiekuna praktyk Katedry Badań Edukacyjnych WNOW UŁ.
- 5.3. Student, po zakończeniu praktyki zobowiązany jest przedłożyć nauczycielowi akademickiemu prowadzącemu przedmiot „Praktyka śródroczna” odpowiednio wypełniony „Dziennik praktyk”, w celu uzyskania zaliczenia z tego przedmiotu oraz opis diagnostyczny dotyczący wypełniania przez instytucję/szkołę zadań opiekuńczo – wychowawczych.

REGULAMIN PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ

CIĄGŁEJ

Kierunek: **Pedagogika**

Specjalność: **Pedagogika w zakresie profilaktyki i animacji społeczno - kulturalnej (studia stacjonarne pierwszego stopnia)**

1. Główne cele praktyki pedagogicznej –ciągłej

Praktyka pedagogiczna ciągła – ma charakter praktyki diagnostycznej, realizowanej przez studentów III roku pedagogiki w zakresie profilaktyki i animacji społeczno – kulturalnej w wymiarze 60h.

Głównym celem praktyki ciągłej – diagnostycznej jest:

- 1.1. Rozpoznanie obszarów współpracy szkoły z instytucjami i organizacjami (publicznymi i niepublicznymi) funkcjonującymi w środowisku lokalnym
- 1.2. Pozyskiwanie informacji niezbędnych do dokonania diagnozy szkoły jako instytucji współpracującej ze środowiskiem lokalnym, poprzez udział w spotkaniach przedstawicieli instytucji lokalnych;
- 1.3. Ustalenie istniejących i możliwych zasobów (potencjału miejsc, ludzi, instytucji, organizacji), które można wykorzystać w celu realizacji przez szkołę zadań opiekuńczo- wychowawczych, kulturalnych i edukacyjnych.
- 1.4. Ustalenie kierunku działań istotnych dla zaspokajania potrzeb rozwoju lub rozwiązywania problemów społeczności szkolnej oraz szukania możliwości podjęcia przez nią nowych form współpracy;
- 1.5. Przygotowanie pracy diagnostycznej – opisu i oceny diagnostycznej oraz konkluzji dotyczącej rozpoznania – diagnozy wybranego elementu – obszaru współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym, zarówno współpracy już istniejącej jak i propozycji podjęcia współpracy z podmiotami życia lokalnego, aby środowisko szkolne mogło realizować działania społeczne, kulturalne, wychowawcze, socjalne czy edukacyjne.

2. Organizacja i przebieg praktyki. Obowiązki studenta

Student – praktykant powinien:

- 2.1. Zapoznać się dokładnie z „Regulaminem praktyk pedagogicznych – ciągłych”;
- 2.2. W dniu rozpoczęcia praktyki zgłosić się do opiekuna praktyki z ramienia instytucji/institucjonalnej formy działalności i uzyskać wpis w „Dzienniku praktyk” potwierdzający rozpoczęcie praktyki;
- 2.3. Przygotować wraz z opiekunem praktyk z ramienia instytucji/institucjonalnej formy działalności harmonogram – plan pracy studenta w czasie trwania praktyki, zgodny z celami praktyki zawartymi w punkcie 1 Regulaminu;
- 2.4. Uczestniczyć we wszystkich formach pracy opiekuna praktyki (hospitacje, udział w spotkaniach z przedstawicielami instytucji i organizacji), a także – w miarę możliwości – w zajęciach innych pracowników (psychologa, wychowawcy, wychowawcy świetlicy);
- 2.5. Systematycznie realizować wynikające z ustalonego harmonogramu cele praktyk. W czasie trwania praktyk zrealizować samodzielnie co najmniej 2 zadania, do oceny których zobowiązany jest opiekun praktyk z ramienia instytucji/institucjonalnej formy działalności;
- 2.6. Aktywnie uczestniczyć w dyskusjach na temat hospitowanych zajęć i samodzielnie realizowanych zadań. Dokonywać samooceny własnych działań. Konsultować z opiekunem praktyki zdobyte informacje, własne spostrzeżenia, ustalenia oraz oceny;
- 2.7. Dokumentować przebieg praktyk wykorzystując narzędzia audiowizualne
- 2.8. Systematycznie i starannie prowadzić „Dziennik praktyk” zapisując w nim przebieg zajęć — podejmowanych działań oraz szczegółowe rozliczenie godzinowe (wraz z podsumowaniem). Po zakończeniu praktyki wyrazić opinię o jej przebiegu;
- 2.9. Przedstawić opiekunowi praktyki UŁ przygotowany raport dotyczący współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym
- 2.10. Uzyskać od opiekuna praktyk z ramienia instytucji/institucjonalnej formy działalności potwierdzenie przebiegu praktyki i jej zakończenia (pisemna recenzja pracy praktykanta potwierdzona podpisem opiekuna oraz pieczęcią placówki).

3. Zadania instytucji i opiekuna praktyk

- 3.1. Opiekun praktyki, wspólnie ze studentem, ustala w pierwszych dniach praktyki jej plan, zgodnie z „Regulaminem praktyki pedagogicznej –ciągłej”, zawartymi w nim celami praktyki – przedmiotem diagnozy wraz ze specyfiką poznawanego obszaru;
- 3.2. Opiekun praktyki przekazuje studentowi podstawowe informacje – ogólną charakterystykę działań szkoły oraz specyfikę form współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym na rzecz społeczności szkolnej
- 3.3. Opiekun powinien umożliwić studentowi spotkania z pracownikami instytucji/institucjonalnej formy działalności oraz pomagać w nawiązaniu

kontaktu z jej przedstawicielami w celu zgromadzenia przez studenta informacji niezbędnych do dokonania rozpoznania i postawienia diagnozy;

- 3.4. Opiekun praktyki powinien omówić ze studentem przygotowany przez niego plan działań oraz umożliwić studentowi realizowanie tego planu – samodzielnych zadań – w odniesieniu do instytucji/institutionalnej formy działalności następnie je omówić oraz ocenić;
- 3.5. Opiekun praktyki powinien umożliwić studentowi udział w spotkaniach z przedstawicielami współpracujących instytucji i organizacji oraz hospitację zajęć prowadzonych przez niego, a także omówić je ze studentem;
- 3.6. Opiekun praktyki powinien zapewnić studentowi możliwość indywidualnych konsultacji na każdym etapie realizowania praktyki – w czasie poznawania obszarów współpracy szkoły z instytucjami/institutionalnymi formami działalności oraz pozyskiwania informacji, zbierania materiału diagnostycznego oraz realizowania planu działań;
- 3.7. Opiekun praktyki powinien umożliwić studentowi realizowanie planu działań, zwłaszcza w sytuacjach, w których wymagana jest pomoc lub innego rodzaju działania interwencyjne;
- 3.8. Opiekun kierujący praktyką po jej zakończeniu omawia ze studentem osiągnięcia i trudności jakie wystąpiły podczas trwania praktyki. Omawia przygotowaną przez studenta pracę diagnostyczną opisującą realizowane formy współpracy oraz propozycje nawiązania możliwej współpracy (jeśli student oceni ww. współpracę za niewystarczającą). Omawia przygotowany przez studenta plan działań. Sporządza także **recenzję działalności dydaktyczno – wychowawczej studenta** odbywającego praktykę pedagogiczną –ciągłą, **wpisując ją do „Dziennika praktyk”**.

4. Czas trwania praktyki

- 4.1. Praktyka pedagogiczna – ciągła (**diagnostyczna**) odbywa się w terminie określonym w planie studiów. **Studenci III roku** odbywają praktykę po **4 semestrze studiów (wrzesień)**;
- 4.2. Czas trwania praktyki pedagogicznej – ciągłej wynosi **3 tygodnie** (5 dni w tygodniu, 4 godz. dziennie), **w sumie 60 godzin**;
- 4.3. Odbycie praktyki w innym terminie jest możliwe tylko w uzasadnionych przypadkach, w porozumieniu z Kierunkowym Opiekunem Praktyk, za zgodą Dziekana Wydziału nauk o Wychowaniu UŁ i nie może zmniejszyć wymiaru obowiązków przypadających z tytułu praktyki.

5. Zaliczenie praktyki pedagogicznej – ciągłej

- 5.1 **Opiekun kierujący praktyką po jej zakończeniu wpisuje do „Dziennika praktyk” recenzję działalności dydaktyczno – wychowawczej studenta odbywającego praktykę pedagogiczną –ciągłą. W recenzji należy uwzględnić:**

- stopień przygotowania merytorycznego studentów;

- umiejętności w zakresie podejmowanych przez studenta działań;
- stosunek studenta do obowiązków w czasie trwania praktyki.

Konkluzję recenzji stanowi ogólna ocena działalności praktykanta wyrażona w przyjętej w Uniwersytecie Łódzkim skali ocen (od 2,0 do 5,0);

- 5.2. Recenzja i ocena wystawiona przez opiekuna praktyki stanowi element składowy końcowej oceny z przedmiotu „Praktyka pedagogiczna – ciągła” wystawianej przez Kierunkowego Opiekuna Praktyk w Katedrze Badań Edukacyjnych UŁ;
- 5.3. Student, po zakończeniu praktyki zobowiązany jest przedłożyć Kierunkowemu Opiekunowi Praktyk odpowiednio wypełniony „Dziennik praktyk”, **nie później niż w ciągu 14 dni po jej zakończeniu, w celu uzyskania zaliczenia z tego przedmiotu;**
- 5.4. Kierunkowy Opiekun Praktyk dokonuje odbioru recenzji sporządzonej przez opiekuna praktyk z ramienia instytucji, potwierdzając ją wpisem do >Dziennika praktyk<.

REGULAMIN PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ ŚRÓDROCZNEJ (drugiej)

Kierunek **Pedagogika**

Specjalność: **Pedagogika w zakresie profilaktyki i animacji społeczno - kulturalnej (studia stacjonarne pierwszego stopnia)**

1. Główne cele praktyki pedagogicznej – śródrocznej

Praktyka pedagogiczna śródroczna – ma charakter praktyki zadaniowej, realizowanej przez studentów 3 roku pedagogiki w zakresie profilaktyki i animacji społeczno – kulturalnej.

Głównym celem praktyki śródrocznej- zadaniowej jest:

- 1.1 Rozpoznanie możliwości organizacyjno-instytucjonalnych placówki w celu przygotowania kompleksowych działań projektowych adekwatnych do potrzeb społeczności szkolnej, z możliwością włączenia do działania społeczności lokalnej
- 1.2 Pozyskiwanie informacji niezbędnych do przeprowadzenia projektu, współpraca z pedagogiem szkolnym, wychowawcami klas, rodzicami i środowiskiem lokalnym;
- 1.3 Ustalenie istniejących i możliwych zasobów szkoły, które można wykorzystać w celu realizacji projektu o charakterze wychowawczym, kulturalnym i edukacyjnym ;
- 1.4 Ustalenie kierunku działań istotnych dla zaspokajania potrzeb rozwoju lub rozwiązywania problemów społeczności szkolnej;
- 1.5 Przygotowanie projektu o charakterze animacyjnym, profilaktycznym lub edukacyjnym (tj. opisu zawierającego sformułowanie celów, charakterystykę problemu, określenie grupy docelowej, czas trwania, wykorzystywane metod i środki, ustalenie możliwych barier w realizacji projektu).

2. Organizacja i przebieg praktyki pedagogicznej – śródrocznej. Obowiązki studenta

Student – praktykant powinien:

- 6.1 Zapoznać się dokładnie z „Regulaminem praktyki pedagogicznej – śródrocznej”;
- 6.2 W dniu rozpoczęcia praktyki zgłosić się do opiekuna praktyki z ramienia instytucji i uzyskać wpis w >Dzienniku praktyk<, potwierdzający rozpoczęcie praktyki;
- 6.3 Przygotować wraz z opiekunem praktyk harmonogram – plan pracy studenta w czasie trwania praktyki, zgodny z celami praktyki zawartymi w punkcie 1 Regulaminu i profilem pracy instytucji;
- 6.4 Przygotować kompleksowy plan działań – projekt o charakterze animacyjnym, wychowawczym, kulturalnym lub edukacyjnym, odpowiadający potrzebom wybranej grupy społeczności szkolnej;
- 6.5 Systematycznie realizować wynikające z ustalonego harmonogramu cele praktyk, systematycznie kontaktować się z opiekunem praktyki z ramienia instytucji;
- 6.6 Uczestniczyć we wszystkich formach pracy opiekuna praktyki (hospitacje), a także – w miarę możliwości – w zajęciach innych pracowników instytucji (np. w zajęciach organizowanych przez wychowawców klas lub świetlicy, zajęciach psychologa szkolnego itp.);
- 6.7 Aktywnie uczestniczyć w dyskusjach na temat hospitowanych zajęć i samodzielnie realizowanych zadań. Dokonywać samooceny własnych działań;
- 6.8 Konsultować z opiekunem praktyki zdobyte informacje, własne spostrzeżenia, ustalenia oraz oceny;
- 6.9 Systematycznie i starannie prowadzić „Dziennik praktyk” zapisując w nim przebieg zajęć – podejmowanych działań oraz szczegółowe rozliczenie godzinowe (wraz z podsumowaniem). Z zapisu w >Dzienniku praktyk< powinno jednoznacznie wynikać jaki był temat i charakter poszczególnych zajęć, kto je prowadził (praktykant, opiekun), ile czasu trwały itp. Po zakończeniu praktyki wyrazić swą opinię o odbytej praktyce;
- 6.10 Uzyskać od opiekuna praktyk z ramienia instytucji potwierdzenie przebiegu praktyki i jej zakończenia (pisemna recenzja pracy praktykanta potwierdzona podpisem opiekuna oraz pieczęcią placówki)

3. Zadania instytucji i opiekuna praktyki

- 3.1 Opiekun praktyki, wspólnie ze studentem, ustala w pierwszych dniach praktyki jej plan, zgodnie z „Regulaminem praktyki pedagogicznej – śródrocznej”, zawartymi w nim celami praktyki;
- 3.2 Opiekun praktyki powinien umożliwić studentowi spotkania z pracownikami instytucji oraz pomóc w wyborze możliwego do realizacji przedsięwzięcia (projektu);
- 3.3 Opiekun praktyki powinien omówić ze studentem przygotowany przez studenta plan działań oraz umożliwić studentowi realizowanie tego planu w odniesieniu do instytucji;
- 3.4 Opiekun praktyki powinien umożliwić studentowi realizowanie planu działań, zwłaszcza w sytuacjach, w których wymagana jest pomoc lub innego rodzaju działania interwencyjne;

- 3.5 Opiekun kierujący praktyką po jej zakończeniu omawia ze studentem osiągnięcia i trudności jakie wystąpiły podczas trwania praktyki. Sporządza także **recenzję działań studenta odbywającego praktykę pedagogiczną – śródroczną, wpisując ją do >Dziennika praktyk<;**
- 3.6 Zajęcia realizowane przez studentów należy rozłożyć równomiernie w ciągu całego czasu trwania praktyki, tak aby uniknąć ich spiętrzenia pod koniec praktyki.

4 Czas trwania praktyki

- 4.1 Praktyka pedagogiczna - śródroczna (zadaniowa) odbywa się w terminie określonym w planie studiów – **III rok, semestr zimowy roku akademickiego – (październik - styczeń);**
- 4.2 Czas trwania praktyki pedagogicznej –śródrocznej wynosi 15 tygodni – 2 godziny tygodniowo, **w sumie 30 godzin w semestrze.**
- 4.3 Odbycie praktyki w innym terminie jest możliwe tylko w uzasadnionych przypadkach, w porozumieniu z Kierunkowym opiekunem praktyk, za zgodą Dziekana Wydziału Nauk o Wychowaniu UŁ i nie może zmniejszyć wymiaru obowiązków przypadających z tytułu praktyki.

5 Zaliczenie praktyki pedagogicznej – śródrocznej

- 5.1. Opiekun kierujący praktyką z ramienia instytucji, po jej zakończeniu **wpisuje do >Dziennika praktyk< recenzję podejmowanych przez studenta, odbywającego praktykę pedagogiczną – śródroczną, działań w zakresie aktywizacji środowiska lokalnego.**

W recenzji należy uwzględnić:

- stopień przygotowania merytorycznego studenta
- umiejętności w zakresie podejmowanych przez studenta działań pedagogicznych.
- stosunek studenta do obowiązków w czasie trwania praktyki

Konkluzję recenzji stanowi ogólna ocena działalności praktykanta wyrażona w przyjętej w Uniwersytecie Łódzkim skali ocen (od 2,0 do 5,0).

- 5.2. Recenzja i ocena wystawiona przez opiekuna praktyki stanowi element składowy końcowej oceny z przedmiotu „Praktyka pedagogiczna – śródroczna” wystawianej przez Kierunkowego opiekuna praktyk Katedry Badań Edukacyjnych WNOW UŁ.
- 5.3. Student, po zakończeniu praktyki zobowiązany jest przedłożyć nauczycielowi akademickiemu prowadzącemu przedmiot „Praktyka śródroczna” odpowiednio wypełniony „Dziennik praktyk”, w celu uzyskania zaliczenia z tego przedmiotu oraz opis projektu o charakterze animacyjnym, wychowawczym, kulturalnym, edukacyjnym;

REGULAMIN PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ CIĄGŁEJ (drugiej)

Kierunek **Pedagogika**

Specjalność: **Pedagogika w zakresie profilaktyki i animacji społeczno - kulturalnej
(studia stacjonarne pierwszego stopnia)**

1. Główne cele praktyki pedagogicznej –ciągłej

Praktyka pedagogiczna ciągła – ma charakter praktyki zadaniowej, realizowanej przez studentów III roku pedagogiki w zakresie profilaktyki i animacji społeczno – kulturalnej w wymiarze 40h.

Głównym celem praktyki ciągłej – zadaniowej jest:

- 1.1. Realizacja projektu zgodnie z zatwierdzonym planem;
- 1.2. Ewaluacja projektu na podstawie udokumentowanych działań – omówienie słabych i mocnych stron projektu, dokonanie ewentualnych zmian, omówienie przyjętych ról osób prowadzących
- 1.3. Kształtowanie umiejętności z zakresu komunikacji społecznej – formułowanie informacji zwrotnej, dokonywanie autooceny własnych działań i postaw;

2. Organizacja i przebieg praktyki. Obowiązki studenta

Student – praktykant powinien:

- 2.1. Zapoznać się dokładnie z „Regulaminem praktyk pedagogicznych – ciągłych”;
- 2.2. W dniu rozpoczęcia praktyki zgłosić się do opiekuna praktyki z ramienia instytucji/institucjonalnej formy działalności i uzyskać wpis w „Dzienniku praktyk” potwierdzający rozpoczęcie praktyki;
- 2.3. Przygotować wraz z opiekunem praktyk z ramienia instytucji/institucjonalnej formy działalności harmonogram – plan pracy studenta w czasie trwania praktyki, zgodny z celami praktyki zawartymi w punkcie 1 Regulaminu;
- 2.4. Uczestniczyć we wszystkich formach pracy opiekuna praktyki (hospitacje, udział w spotkaniach z przedstawicielami instytucji i organizacji), a także – w miarę

możliwości – w zajęciach innych pracowników (psychologa, wychowawcy, wychowawcy świetlicy);

- 2.5. Systematycznie realizować wynikające z ustalonego harmonogramu cele praktyk. W czasie trwania praktyk zrealizować samodzielnie co najmniej 2 zadania, do oceny których zobowiązany jest opiekun praktyk z ramienia instytucji/institutionalnej formy działalności;
- 2.6. Aktywnie uczestniczyć w dyskusjach na temat hospitowanych zajęć i samodzielnie realizowanych zadań. Dokonywać samooceny własnych działań. Konsultować z opiekunem praktyki zdobyte informacje, własne spostrzeżenia, ustalenia oraz oceny;
- 2.7. Dokumentować przebieg praktyk wykorzystując narzędzia audiowizualne
- 2.8. Systematycznie i starannie prowadzić „Dziennik praktyk” zapisując w nim przebieg zajęć — podejmowanych działań oraz szczegółowe rozliczenie godzinowe (wraz z podsumowaniem). Po zakończeniu praktyki wyrazić opinię o jej przebiegu;
- 2.9. Przedstawić opiekunowi praktyki UŁ przygotowany raport ewaluacyjny dotyczy zrealizowanego projektu
- 2.10. Uzyskać od opiekuna praktyk z ramienia instytucji/institutionalnej formy działalności potwierdzenie przebiegu praktyki i jej zakończenia (pisemna recenzja pracy praktykanta potwierdzona podpisem opiekuna oraz pieczęcią placówki).

3. Zadania instytucji i opiekuna praktyk

- 3.1. Opiekun praktyki, wspólnie ze studentem, ustala w pierwszych dniach praktyki jej plan, zgodnie z „Regulaminem praktyki pedagogicznej –ciągłej”, zawartymi w nim celami praktyki ;
- 3.3. Opiekun powinien umożliwić studentowi spotkania z pracownikami instytucji/institutionalnej formy działalności oraz pomagać w nawiązaniu kontaktu z jej przedstawicielami w celu zgromadzenia przez studenta informacji niezbędnych do realizacji projektu;
- 3.4. Opiekun praktyki powinien omówić ze studentem przygotowany przez niego plan działań oraz umożliwić studentowi realizowanie tego planu – samodzielnych zadań – w odniesieniu do instytucji/institutionalnej formy działalności następnie je omówić oraz ocenić;
- 3.5. Opiekun praktyki powinien umożliwić studentowi udział w spotkaniach z przedstawicielami współpracujących instytucji i organizacji oraz hospitacje zajęć prowadzonych przez niego, a także omówić je ze studentem;
- 3.6. Opiekun praktyki powinien zapewnić studentowi możliwość indywidualnych konsultacji na każdym etapie realizowania praktyki ;
- 3.7. Opiekun praktyki powinien umożliwić studentowi realizowanie planu działań, zwłaszcza w sytuacjach, w których wymagana jest pomoc lub innego rodzaju działania interwencyjne;
- 3.8. Opiekun kierujący praktyką po jej zakończeniu omawia ze studentem osiągnięcia i trudności jakie wystąpiły podczas trwania praktyki. Omawia zrealizowany projekt i przygotowany raport ewaluacyjny. Sporządza także **recenzję**

działalności dydaktyczno – wychowawczej studenta odbywającego praktykę pedagogiczną –ciągła, **wpisując ją do „Dziennika praktyk”**.

4. Czas trwania praktyki

- 4.1. Praktyka pedagogiczna – ciągła (**zadaniowa**) odbywa się w terminie określonym w planie studiów. **Studenci III roku** odbywają praktykę po **5 semestrze studiów (luty - marzec)**;
- 4.2. Czas trwania praktyki pedagogicznej – ciągłej wynosi **2 tygodnie** (5 dni w tygodniu, 4 godz. dziennie), **w sumie 40 godzin**;
- 4.3. Odbycie praktyki w innym terminie jest możliwe tylko w uzasadnionych przypadkach, w porozumieniu z Kierunkowym Opiekunem Praktyk, za zgodą Dziekana Wydziału nauk o Wychowaniu UŁ i nie może zmniejszyć wymiaru obowiązków przypadających z tytułu praktyki.

5. Zaliczenie praktyki pedagogicznej — ciągłej

- 5.1 **Opiekun kierujący praktyką po jej zakończeniu wpisuje do „Dziennika praktyk” recenzję działalności dydaktyczno – wychowawczej studenta odbywającego praktykę pedagogiczną –ciągłą. W recenzji należy uwzględnić:**

- stopień przygotowania merytorycznego studentów;
- umiejętności w zakresie podejmowanych przez studenta działań;
- stosunek studenta do obowiązków w czasie trwania praktyki.

Konkluzję recenzji stanowi ogólna ocena działalności praktykanta wyrażona w przyjętej w Uniwersytecie Łódzkim skali ocen (od 2,0 do 5,0);

- 5.2. Recenzja i ocena wystawiona przez opiekuna praktyki stanowi element składowy końcowej oceny z przedmiotu „Praktyka pedagogiczna – ciągła” wystawianej przez Kierunkowego Opiekuna Praktyk w Katedrze Badań Edukacyjnych UŁ;
- 5.3. Student, po zakończeniu praktyki zobowiązany jest przedłożyć Kierunkowemu Opiekunowi Praktyk odpowiednio wypełniony „Dziennik praktyk”, **nie później niż w ciągu 14 dni po jej zakończeniu, w celu uzyskania zaliczenia z tego przedmiotu**;
- 5.4. Kierunkowy Opiekun Praktyk dokonuje odbioru recenzji sporządzonej przez opiekuna praktyk z ramienia instytucji, potwierdzając ją wpisem do >Dziennika praktyk<.

Załącznik nr 5

Dzienniczek praktyk

DZIENNICZEK PRAKTYK

.....
(IMIĘ I NAZWISKO STUDENTA NR ALBUMU)

.....
(KIERUNEK STUDIÓW I SPECJALNOŚĆ)

.....
(NAZWA UCZELNI / PIECZĄTKA)

.....
(Imię i Nazwisko studenta, nr albumu)

.....
(Rodzaj praktyki, termin realizacji)

.....
(Miejsce praktyki: nazwa instytucji, adres)

.....
(Pieczęć i podpis dyrektora instytucji)

.....
(Imię i nazwisko opiekuna praktyki w instytucji)

.....
(Imię i nazwisko opiekuna praktyki z ram. uczelni)

.....
(Podpis i pieczęć)

.....
(Podpis i pieczęć)

Szczegółowy przebieg praktyki¹⁹

Lp.	Data odbycia praktyki	W godz. od.....do.....	Liczba godzin	Opis wykonywanych zadań ²⁰

.....
(Podpis i pieczętka opiekuna praktyk z ramienia Uczelni)

.....
(Podpis i pieczętka opiekuna praktyk w instytucji)

¹⁹ Tabelę należy powielić w odpowiedniej liczbie kopii, w taki sposób, aby zawierała pełny wymiar godzinowy realizowanej praktyki

²⁰ Wykonywane zadania mogą być potwierdzone dokumentacją papierową i/lub audiowizualną, którą należy dołączyć do dzienniczka praktyk (jako załączniki)

Recenzja - ocena opisowa praktykanta/studenta²²

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Proponowana ocena praktyk

Data, podpis opiekuna praktyk

Podpis i pieczęć dyrektora placówki.....

Ocena praktykanta/studenta²³

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
Data, pieczęć i podpis opiekuna praktyk z ramienia uczelni

²² Wypełnia opiekun praktyk w instytucji

²³ Wypełnia opiekun praktyk z ramienia uczelni

Załącznik nr 6

Wzór scenariusza zajęć

Scenariusz zajęć

Autorzy scenariusza: uzupełnić

Wpisać nazwę szkoły

Szkolny opiekun praktyk: uzupełnić

Temat zajęć: uzupełnić.

Grupa docelowa: podać wiek dzieci lub zaznaczyć która klasa, liczebność grupy (może być przybliżona) i, jeżeli to konieczne, specyfikę grupy (np. klasa integracyjna).

Miejsce zajęć w cyklu kształcenia: np. zajęcia świetlicowe, lekcja wychowawcza, zajęcia pozalekcyjne itp.

Czas trwania zajęć: uzupełnić - zwykle 1 godz. lekcyjna.

Miejsce zajęć: np. świetlica szkolna, boisko szkolne, klasa lekcyjna itp.

Osoby prowadzące zajęcia: wpisać nazwiska studentów/praktykantów i ewentualnie innych osób, np. opiekuna praktyk lub innych nauczycieli, jeżeli to konieczne.

Cel główny: Najlepiej jeden, powinien ściśle dotyczyć metody, wg której są prowadzone zajęcia.

Cele szczegółowe – operacyjne: co najwyżej kilka.

Metody kształcenia: wpisać metodę lub metody mają być wykorzystane podczas zajęć;

Forma zajęć: uzupełnić

Środki dydaktyczne: wypunktować, nie trzeba wpisywać środków, które są na stałe w miejscu zajęć – np. ławki. Jeżeli niektóre środki zostały zaprojektowane i wykonane przez autorów scenariusza, proszę to zaznaczyć, jeżeli zostały zapożyczone z jakichś źródeł (np. podręczników metodycznych, Internetu), też proszę to zaznaczyć.

Przebieg zajęć: przebieg zajęć powinien być przedstawiony w punktach (może być w formie tabelarycznej). Każdy punkt powinien obejmować krótki opis tego, co się dzieje, z uwzględnieniem **czynności prowadzących** (najlepiej z dokładnym podziałem, co który student robi), **czynności uczniów**, orientacyjny **czas** przewidziany na dany punkt, **środki dydaktyczne** potrzebne w tym punkcie i ewentualne **uwagi** (np. dotyczące możliwości dokonywania bieżących zmian wynikłych z sytuacji lub w przypadku ćwiczeń „rezerwowych”, które są zaplanowane do wprowadzenia, w przypadku gdyby został czas). W niektórych przypadkach może być wskazane rozpoczęcie od punktu bezpośrednio poprzedzającego zajęcia, np. gdy zajdzie konieczność szczególnego ustawienia ławek, podłączenia multimedii itp. (wówczas nie ma konieczności uwzględniania czynności uczniów, którzy najczęściej są jeszcze nieobecni).

Literatura: zapis bibliograficzny

Załączniki:

Załącznik 1 – obowiązkowy! - krótka charakterystyka metody będącej kluczową treścią zajęć. Nie chodzi tu o powtarzanie podręcznikowych formułek, lecz o opis, w jaki sposób dana metoda została wykorzystana w tych konkretnych/zaplanowanych zajęciach; należy uzasadnić, dlaczego zajęcia mają przebiegać właśnie w taki (przedstawiony wyżej) sposób, jak autorzy scenariusza zaplanowali; należy uwypuklić zalety metody itd. Chodzi o własny ogląd metody podparty wcześniejszymi przemyśleniami, dyskusjami itd. Autorzy/realizatorzy scenariusza mogą napisać

o swoich obawach i ewentualnych propozycjach zmian, które zostały zaplanowane, gdyby coś nie wyszło. Minimum 500 słów!

Załącznik 2 – nieobowiązkowy - środki dydaktyczne, które daje się załączyć do scenariusza. Można tu wstawić szczególnie te środki, które zostały wykonane samodzielnie np. instrukcje do ćwiczeń, wykorzystywane teksty, np. zagadek (ewentualnie zdjęcia pomocy, których nie da się bezpośrednio załączyć) itd.